

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

สารนิพนธ์

ของ

ดวงจันทร์ สุสุทธิ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา

มีนาคม 2551

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

สารนิพนธ์

ของ

ดวงจันทร์ สุสุทธิ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา

มีนาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

บทคัดย่อ

ของ

ดวงจันทร์ สุสุทธิ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา

มีนาคม 2551

ดวงจันทร์ สุสุทธิ. (2551). ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี การส่งเสริมอนุรักษ์และสืบทอด คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคม จังหวัดเพชรบุรี การนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทัศนศึกษา ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์และสอบถามช่างแทงหยวก 5 คน

ผลของการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. **ความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี** เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากที่อื่น คือ การแทงหยวกแบบฟรีแฮนด์ สามารถแทงหยวกได้โดยไม่ต้องวาดลวดลายลงบนกากกล้วย การนำลักษณะของธรรมชาติมาดัดแปลงเป็นลวดลายในการแทงหยวก การประยุกต์ใช้สีเคมีทำการแรลาย และการแกะสลักเครื่องสดมาประดับตกแต่งให้เกิดความสวยงาม
2. **การส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด** ช่างแทงหยวกทุกคนมีความยินดี และเต็มใจที่จะร่วมส่งเสริมการสืบทอดศิลปะการแทงหยวก โดยการเป็นวิทยากรและไม่คิดค่าใช้จ่าย และสืบทอดให้กับญาติ วงศ์ตระกูล และผู้ที่สนใจจะศึกษาเพื่อนำไปประกอบอาชีพ
3. **คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคม จังหวัดเพชรบุรี** การแทงหยวกเป็นการรวมกลุ่มช่างหลายแขนง มาร่วมกันสร้างสรรค์งานแทงหยวกให้มีความวิจิตรศิลป์ ทำให้เกิดคุณค่าทางศิลปะ และเกิดความสามัคคีร่วมมือกันในการทำงานเป็นหมู่คณะ อันเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม จังหวัดเพชรบุรี
4. **การนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม** มีการนำศิลปะการแทงหยวกมาประยุกต์ใช้มากขึ้น ทั้งใช้ประดับตกแต่งในงานมงคล งานประเพณีต่าง ๆ อย่างหลากหลายทำให้เกิดรายได้นอกเหนือจากงานอู่ปลมงคล
5. **การนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทัศนศึกษา** มีการนำศิลปะการแทงหยวกจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น บทเรียนสอดแทรกตามหน่วยการเรียนรู้ในรายสาระวิชาศิลปะ ตลอดจนเป็นหลักสูตรเสริมกับหน่วยงานที่ต้องการเรียนรู้ ทำให้ศิลปะการแทงหยวกเพชรบุรียังคงมีคุณค่าอยู่สืบไป

A STUDY OF LOCAL WISDOM ON THE ART OF TANG YUAK
IN PETCHABURI PROVINCE.

AN ABSTRACT
BY
DAUNGCHAN SUSUTTI

Presented in Partial Fulfillment of the requirements
for the Master of Educational degree in Business Education
at Srinakharinwirot University

March 2008

Daungchan Susutti. (2008). *A Study of Local Wisdom Concerning the Art of Tang Yuak in Phetchaburi Province*. Master's Project, M.Ed. (Business Education) Bangkok; Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc.Prof.Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purpose of this research was to investigate the uniqueness of the art of Tang Yuak (carving a pith of banana stalk) in Phetchaburi Province, the promotion of its conservation and transfer, the value of its tradition and culture in Phetchaburi, the application of knowledge into practice as an additional career, and its implementation as an extra-curricular activity in handicraft education. The study was carried out by using interviews and questionnaires with 5 Tang Yuak workers.

The results of study were as follows :

1. Regarding the uniqueness of the art of Tang Yuak, it was found that Tang Yuak is a kind of knowledge transferred from generations to generations. Its unique characteristics are free hand Tang Yuak which is different from Tang Yuak in other places and can be done without any drawing onto the leaf sheaf of banana; the use of natural features as patterns for carving; the use of artificial colors to make patterns; and carving fresh stuff for beautiful decorations.

2. For the promotion for its conservation and transfer, all Tang Yuak workers are pleased and willing to get involved with the promotion of its transfer by being free of charge instructors, and also teaching their own children, relatives, and all of those who are interested to learn for a career.

3. According to the value of its tradition and culture in Phetchaburi, Tang Yuak is a combination of various skills from different types of workers who join together to produce creative works; to promote the value of its tradition, and to motivate the cooperation and team working as ways of life of people in the society of Phetchaburi.

4. When considering the application of knowledge into practice as an additional career, the art of Tang Yuak is currently increased in terms of its application. It has been used for other decorations in auspicious ceremonies or events, and traditional festivals. This can cause extra incomes apart from cremations or funeral ceremonies.

5. With its implementation as an extra-curricular activity for handicraft education, the art of Tang Yuak has been implemented into schools' local curriculum. Its lessons are integrated into relevant learning units of the art courses. It has also been used as an extra course for agencies that are interested to learn. These activities and courses can help promote the art of Tang Yuak to be still valuable with Phetchaburi Province.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปกรรมแขนงทอผ้า จังหวัดเพชรบุรี ของดวงจันทร์ สุสุทธิ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(อาจารย์สิริฐานกร ชูทรัพย์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรณ สิริแพทย์พิสุทธิ)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่.....เดือน พ.ศ. 2551

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุน

จาก

ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550

จำนวนเงิน 10,000 บาท

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ช่วยเหลือและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการศึกษาค้นคว้าอย่างดียิ่ง นับตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธิ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณนายประสม สุสุทธิ นายเลี่ยม เครือนาค นายพิษณุ สุสุทธิ นายวิริยะ สุสุทธิ และนางสาลี แสนสุด ช่างแทงหยวก ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

คุณประโยชน์และความดีอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับบิดา มารดา คณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ปลูกฝังคุณงามความดี และความมานะอดทน ตลอดจนให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจ และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ดวงจันทร์ สุสุทธิ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการศึกษา.....	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
กลุ่มเป้าหมาย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	7
ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวก.....	8
ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรี.....	23
ครุภูมิปัญญาไทย และช่างแทงหยวก.....	25
การเผยแพร่ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี.....	28
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	33
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา.....	33
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
ตอนที่ 1 ความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี.....	36
ตอนที่ 2 การส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี	51
ตอนที่ 3 คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคม จังหวัดเพชรบุรี.....	52
ตอนที่ 4 การนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม.....	52
ตอนที่ 5 การนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	65
อภิปรายผล.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	72
ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	72
 บรรณานุกรม.....	 73
 ภาคผนวก.....	 76
ภาคผนวก ก ประวัติช่วงแท่งหยวก.....	77
ภาคผนวก ข อุปกรณ์ และการแท่งหยวก.....	88
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม.....	101
 ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	 108

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลายพื้นหนึ่ง.....	9
2 ลายพื้นสาม.....	10
3 ลายพื้นห้าที่เรขาคณิต.....	10
4 ลายพื้นห้าที่เรขาคณิต.....	10
5 การประกอบลายพื้นสามกับพื้นสาม.....	11
6 การประกอบลายพื้นสามกับพื้นห้า.....	11
7 การประกอบลายพื้นห้ากับพื้นห้า.....	11
8 การแยกลายพื้นสามเป็น 2 ชั้น.....	12
9 ลายน้องสิงห์.....	12
10 ลายหน้ากระดาน.....	13
11 ลายเสา.....	13
12 ลายกระจังวอน.....	14
13 รูปหน้าตัดของหยวกและการลงมีด.....	14
14 การฉลุลายพื้นหนึ่ง.....	15
15 เส้นประแสดงแรเงาภาพในลาย.....	16
16 ขั้นตอนการประกอบโคมไฟหยวก.....	22
17 โคมไฟหยวก.....	23
18 แผนภูมิด้านองค์ความรู้ความเชี่ยวชาญศิลปกรรมการแทงหยวก.....	25
19 เครือข่ายการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทย.....	28
20 ลายพื้นฐาน.....	37
21 ลายพื้นฐาน (ต่อ).....	38
22 ลายหน้ากระดาน.....	38
23 ลายหน้ากระดานประกอบเสา.....	39
24 ลายประยุกต์.....	40
25 ได้ะบุชาครู (ไหว้ครู) ก่อนการแทงหยวก.....	41
23 การประกอบแผงหยวกส่วนฐาน.....	42

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

27 การประกอบแผงหยวกส่วนกลาง.....	43
28 การประกอบแผงหยวกส่วนบน.....	44
29 การประกอบแผงเสา.....	45
30 การประกอบแผงหยวกกับเชิงตะกอน.....	46
31 ขั้นตอนการประกอบแผงหยวก.....	47
32 ขั้นตอนการประกอบแผงหยวก (ต่อ).....	48
33 รูปแบบเชิงตะกอนแบบลูกโกศ.....	49
34 รูปแบบเชิงตะกอนแบบลูกหีบ (โลงศพ).....	49
35 การแกะสลักเครื่องสดประกอบหยวก.....	50
36 รูปแบบชิ้นงานของศิลปะการแทงหยวกที่นำมาประยุกต์ใช้.....	53
37 รูปแบบชิ้นงานของศิลปะการแทงหยวกที่นำมาประยุกต์ใช้ (ต่อ).....	54
38 ตารางค่าจ้างในงานแทงหยวก.....	55

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เพชรบุรีเป็นเมืองที่มีช่างแขนงต่าง ๆ มากมายเมืองหนึ่ง และเป็นที่เล่าขานกันในหมู่ช่างและนักวิชาการทางด้านศิลปวัฒนธรรมไว้ว่าเป็นอยุธยาที่มีชีวิต ดังเห็นได้จากมรดกที่ช่างได้สร้างไว้เป็นหลักฐานปรากฏตามโบราณสถานต่าง ๆ และยังมีการสร้างสรรคงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงความสามารถและฝีมือเชิงช่างของจังหวัดเพชรบุรีได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเชิงช่างแขนงใดก็ตาม นับว่าจังหวัดเพชรบุรีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ยังมีชีวิต และมีการสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน จนกลายเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้ามากมาย ศิลปะการแทงหยวกก็ถือว่าเป็นหนึ่งในสกุลช่างโบราณของจังหวัดเพชรบุรีที่มีการสร้างสรรค์งานด้วยองค์ความรู้ของครูภูมิปัญญาความสามารถของครูช่างที่แสดงออกให้เห็นถึงทักษะ ความสามารถ กระบวนการ รวมไปถึงวิถีการดำเนินชีวิต จนทำให้ศิลปะการแทงหยวกมีการสืบทอดและพัฒนาเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีได้อย่างมีคุณค่า ในด้านศิลปะการแทงหยวกพื้นบ้านของไทยนั้น ได้มีประเพณีทำสืบทอดกันมา จะพบได้มากทางภาคอีสานและภาคกลาง ซึ่งลักษณะความละเอียดอ่อนช้อยของลวดลาย และการประกอบกันของลวดลายจะแตกต่างกันออกไปตามสภาพของสังคม วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งแต่เดิมมาวิวัฒนาการของศิลปะการแทงหยวกเริ่มมาจากพิธีการอื่น ๆ ของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ โดยในพิธีการเผาศพแต่โบราณจะสร้างเมรุกลางแจ้ง ตัวเมรุที่ตั้งศพทำด้วยไม้ รอบ ๆ เมรุส่วนมากแล้วจะล้อมทำขอบเขตเป็นรูปสี่เหลี่ยมด้วยไม้ไผ่สานติดด้วยกระดาดขาวดำ มีประตูทางเข้าสี่ด้าน ส่วนบนของเชิงตะกอนที่ทำพิธีเผาศพจะรองด้วยต้นกล้วย ก่อนที่จะวางพินและหีบศพ ซึ่งเป็นลักษณะของภูมิปัญญาชาวบ้าน ต้นกล้วยเป็นฉนวนกันไฟไม่ให้ไหม้เชิงตะกอนได้เป็นอย่างดี นับว่าเป็นความฉลาดของคนในสมัยก่อน ต่อมาได้วิวัฒนาการนำหยวกกล้วยมาแทงให้เกิดลวดลายที่สวยงามประดับจิตกาธาน ลวดลายและการประกอบกันของหยวกส่วนต่าง ๆ ในระยะแรกมีลักษณะหยาบ แต่ต่อมาได้มีการออกแบบปรับปรุงเสริมแต่งให้มีความวิจิตรขึ้นตามลำดับ (พุลสวัสดิ์ มุมบ้าน เชา. 2544 : 94) ซึ่งการแทงหยวกนั้นเป็นศิลปะที่มีลักษณะพิเศษในกระบวนการมณฑนศิลป์ของไทย เป็นศิลปะขั้นต้น นำไปสู่ศิลปะการสลักไม้อันเลื่องชื่อในอดีต ในบรรดาผู้ที่มีใจรักในศิลปะแล้วหากได้พบเห็นผลงานการแทงหยวกของช่างที่มีฝีมือ ที่จะละเว้นไม่ชื่นชมความงามในศิลปะการแทงหยวกนั้นคงไม่มี แม้ลักษณะของวัสดุที่ใช้จะเป็นวัสดุที่ด้อยราคา และไม่มี ความคงทนถาวร แบบของลวดลายก็ไม่วิจิตรอลังการ แต่ทว่าการออกแบบลวดลาย การจัดช่องไฟ เป็นไปอย่างถูกต้อง มีประสิทธิผลลวดลายที่ใช้เป็นลวดลายง่าย ๆ แสดงความอ่อนไหว ชิงชัง งดงาม กล้าหาญ ไม่มีความวิจิตร

พิสดาร ละเอียด อลังการมากเกินไป ทั้งนี้เพราะวัสดุที่ใช้เป็นวัสดุที่เหี่ยวเฉาชำรุดเสียหายได้ง่าย ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นลักษณะเฉพาะของศิลปงานทางหยาของไทย (ป.มหาพันธ์. 2540 : 4)

ศิลปะการทางหยาเมืองเพชร เป็นศิลปะพื้นบ้านที่มีต้นกำเนิดมาจากสมัยอยุธยา เข้ามาในเพชรบุรี ตอนปลายของอยุธยาและพัฒนาสืบต่อกันมาเรื่อย ๆ ทั้งรูปแบบและวิธีการ จนกลายเป็นศิลปะของเพชรบุรี ด้วยการผสมผสานศิลปะโดยเฉพาะของเพชรบุรี ซึ่งการผสมผสาน วิวัฒนาการ และการประยุกต์ศิลปะการทางหยาให้เป็นลักษณะของเพชรบุรี เป็นไปอย่างรวดเร็วและกลมกลืน เนื่องจากเพชรบุรีเป็นเมืองช่างศิลปะแต่ดั้งเดิม มีสกุลช่างต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเป็นช่างพื้นเมืองที่ได้รับการเรียนรู้ ถ่ายทอดกันในกลุ่มของตน มีศูนย์รวมของช่างแต่ละสกุลอยู่ตามวัดต่าง ๆ เช่น สกุลช่างวัดใหญ่สุวรรณาราม สกุลช่างวัดเกาะ สกุลช่างวัดพระทรง สกุลช่างวัดยาง เป็นต้น แต่เดิมการทางหยาเป็นศิลปะที่ใช้ตกแต่งพระเมรุมาศในพิธีเผาศพ ซึ่งเมรุที่สร้างขึ้นเพื่อเผาศพของเพชรบุรี มีธรรมเนียมแตกต่างไปจากที่อื่น นิยมสร้างเมรุให้มีความวิจิตรสวยงาม ใช้เวลาสร้างเมรุเป็นเวลานาน การออกแบบก่อสร้างเป็นฝีมือของสกุลช่างของเพชรบุรี การตั้งเมรุใช้โคศบรรจุแทนโลศพ ในส่วนฐานเมรุลูกโคศจะมีการทางหยาประดับอย่างสวยงาม เป็นการทาคัลลายพิธีหลวงแห่งราชสำนัก ซึ่งความจริงสามัญชนไม่มีระเบียบปฏิบัติได้ เข้าใจว่าคนเมืองเพชรบุรีได้ทำกันมานานจนเป็นประเพณีนิยม ซึ่งประเพณีการตั้งเมรุเผาศพกลางแจ้งแบบโบราณนี้ ในปัจจุบันยังนิยมสืบสานต่อกันมาแต่เป็นส่วนน้อย อันเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายในการประกอบพิธีค่อนข้างสูงมาก ถ้าเปรียบเทียบกับการเผาศพในเมรุแบบถาวร ซึ่งมีอยู่ทั่วไปตามวัดต่าง ๆ และยังมีการทำกันอยู่บ้างแต่เหลือน้อยลงทุกทีและกำลังจะเสื่อมสลายไป ที่เป็นเช่นนี้เพราะความเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาและวัฒนธรรมของสังคม เป็นเหตุให้ไม่มีผู้นำเอาศิลปะการทางหยามาใช้ตกแต่งอย่างแพร่หลาย เพราะทุกคนเข้าใจว่าใช้สำหรับงานศพเท่านั้น นับเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ศิลปะการทางหยาต้องสูญหายไป สาเหตุอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การที่ไม่มีผู้สนใจศึกษาเล่าเรียนและฝึกฝนการทางหยาจากช่างผู้ชำนาญอย่างจริงจัง ซึ่งนับวันแต่จะหาตัวยากขึ้นทุกที จะเห็นได้ว่าช่างทางหยาที่มีความชำนาญจะมีอายุอย่างน้อย 60 - 86 ปี และไม่มีคนรุ่นใหม่ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีลงมา จนถึง 20 ปี คนใดสนใจที่จะศึกษาเล่าเรียนการทางหยาเพื่อเป็นการสืบทอดวิทยาการด้านนี้เลย แม้บุตรหลานหรือญาติพี่น้องของช่างทางหยาเองก็มิได้สนใจที่จะได้รับการฝึกหัดเพื่อสืบต่อศิลปะแขนงนี้จากบรรพบุรุษ นอกจากจะไม่มีผู้สนใจศึกษาอบรมเพื่อการสืบทอดศิลปะด้านนี้แล้ว ยังไม่มีการจัดบันทึกวิทยาการด้านนี้ลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่เป็นหลักฐาน สำหรับศิลปะการทางหยา หากไม่มีการศึกษาค้นคว้าเป็นลายลักษณ์อักษร ศิลปะการทางหยาจะต้องสูญไป (ป.มหาพันธ์.2540 : 2)

ปัจจุบันยังมีช่างทางหยาเพชรบุรีที่มีความสามารถ ถึงแม้ว่าท่านจะมีอายุมากก็ยังร่วมส่งเสริมสืบสานศิลปะการทางหยาอย่างต่อเนื่อง และพยายามที่จะไม่ให้มันสูญหาย ซึ่งก็สามารถ

ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในการแทงหยวกได้ไม่น้อย อีกทั้งยังมีการประยุกต์ศิลปะการแทงหยวกนำไปใช้กับงานที่หลากหลาย เพิ่มคุณค่าของงานศิลปะการแทงหยวกให้เปิดกว้างมากยิ่งขึ้น หากไม่มีการศึกษาวิจัย เมื่อใดสิ้นช่วงเวลานี้แล้วก็น่าเสียดาย ก็เป็นที่น่าเสียดายที่จะทำให้การศึกษาค้นคว้าสมบูรณ์ไปไม่ได้ หรืออาจจะค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลเดิม ซึ่งก็ทำได้ยากสำหรับเรื่องการแทงหยวก ทั้งนี้เพราะการแทงหยวกถือเป็นงานวิจิตรศิลป์ประกอบเครื่องสดที่เสื่อมสภาพได้ง่าย เป็นงานวิจิตรศิลป์ที่ไม่คงทนถาวร แต่มีคุณค่าในเชิงช่าง และผลงานที่สร้างสรรค์ก็อยู่ได้ไม่เกิน 3 - 5 วันก็เหี่ยวแห้งตามกาลเวลา เป็นการบ่งบอกถึงสัจธรรมของชีวิตมนุษย์ อันเป็นภูมิปัญญาอีกหนึ่ง ผิดกับการสร้างสรรค์งานศิลปะการแกะสลักไม้ แกะสลักหินที่มีความคงทนถาวรไว้ให้ศึกษา นับร้อยปี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การศึกษาค้นคว้าศิลปะการแทงหยวกจะกระทำที่จะรอข้ามไม่ได้ เพราะบรรดาช่างแทงหยวกก็จะล้มหายตายจากและเหลือน้อยลงไปในทุกที่จนทำให้ผู้ที่มีความรู้และความชำนาญในศิลปะการแทงหยวกสูญสิ้นไปกับข้อมูลที่มีคุณค่าในวิชาช่างแทงหยวกไปพร้อม ๆ กัน

โดยเหตุที่ศิลปะการแทงหยวกเป็นศิลปะที่มีคุณค่า เป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่ได้รับการสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน และเพื่อไม่ให้ศิลปะการแทงหยวกสูญหายไปกับกาลเวลา ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี โดยทำการสืบค้นและสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญและคณะช่างแทงหยวกของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำผลไปเผยแพร่ อนุรักษ์ สืบสาน และนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา และปรับประยุกต์ใช้ให้ทันสมัย จนสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพเสริม อันจะทำให้ศิลปะการแทงหยวกเพชรบุรีที่เป็นเอกลักษณ์ดำรงอยู่เป็นคุณค่าของสกุลช่างเมืองเพชรสืบต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอดศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคมจังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อศึกษาการนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม
5. เพื่อศึกษาการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ในครั้งนี้ เป็นข้อมูลสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ของช่างแทงหยวกเพชรบุรี ภูมิปัญญาชาวบ้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศิลปปะการแทงหยวก ในประเด็นความเป็นเอกลักษณ์ การส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอดด้านคุณค่าทางสังคม ลักษณะการนำความรู้ด้านศิลปปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา อันเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ให้คงอยู่และพัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี เพื่อไปศึกษา สอบถามและสัมภาษณ์ช่างแทงหยวก ครูภูมิปัญญาไทยจังหวัดเพชรบุรี คณะช่างแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี จำนวนทั้งสิ้น 5 คน ในประเด็นความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปปะการแทงหยวก การส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด ด้านคุณค่าทางสังคม และการนำความรู้ด้านศิลปปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา

ประเด็นในการศึกษาค้นคว้า

1. ด้านความเป็นเอกลักษณ์
2. ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด
3. ด้านคุณค่าทางสังคม
4. ด้านการนำความรู้ด้านศิลปปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม
5. การนำศิลปปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย

เป็นบุคคลที่รอบรู้และให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับศิลปปะการแทงหยวก ที่อยู่ในท้องถิ่น

1. นายประสม สุสุทธิ ช่างแทงหยวก (ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปปะการแทงหยวก)
2. นายเลี่ยม เครือนาค ช่างแทงหยวก
3. นายพิษณุ สุสุทธิ ช่างแทงหยวก
4. นายวิริยะ สุสุทธิ ช่างแทงหยวก
5. นางสาวลี แสนสุด ช่างแกะสลักเครื่องสด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ภูมิปัญญาท้องถิ่น** หมายถึง องค์ความรู้ที่เกิดจากชาวบ้าน โดยใช้ประสบการณ์วิถีการดำเนินชีวิต ผสมผสานกับความเป็นเชิงช่างที่ติดตัวมาสร้างสรรค์เป็นชิ้นงาน อันเป็นแนวทางที่สามารถเป็นวิชาความรู้

2. **ศิลปะการแทงหยวก** หมายถึง การแกะสลักหรือการใช้วัสดุของมีคมที่เรียกว่า “มีดแทงหยวก” แทงลงไปบนกาบกล้วยที่ละกาบ (หยวกกล้วย) สด ๆ เป็นลวดลายรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะการแทงหยวกในจังหวัดเพชรบุรีจะแทงลวดลายโดยไม่ต้องเขียนลาย และมีการพัฒนารูปแบบของลวดลายให้ใกล้เคียงหรือมีความอ่อนช้อยตามยุคสมัย พร้อมทั้งมีการประยุกต์รูปแบบของชิ้นงานแล้วนำมาประกอบเป็นชิ้นเพื่อประดับตกแต่งงานสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ที่ส่วนใหญ่มักใช้กับงานอูปมงคล เช่น ธรรมมาสน์ ชุ่มเชิงตะกอน จิตกาธาน พระเมรุมาศ และสิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้กับงานมงคล เช่น โคมไฟ

2.1 **ลวดลายและความเป็นเอกลักษณ์** หมายถึง ความโดดเด่นของลายที่แตกต่างกันเกิดจากกรรมวิธี กระบวนการ ขั้นตอน แนวคิดทางเชิงช่างศิลปะการแทงหยวก โดยเฉพาะ จังหวัดเพชรบุรี มีความโดดเด่นในเรื่องของการประยุกต์ลวดลาย โดยการนำรูปแบบจากธรรมชาติมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายมีการแทงหยวกแบบฟรีแฮนด์ ซึ่งเกิดจากทักษะความชำนาญ จนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย

2.2 **ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด** หมายถึง การเผยแพร่และดูแลรักษา ศิลปะการแทงหยวก ให้คงอยู่ พร้อมทั้งสนับสนุนให้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังที่สนใจ โดยเฉพาะเครือญาติ

2.3 **ด้านคุณค่าทางสังคม** หมายถึง ศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรีต้องอาศัยความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เพราะต้องช่วยกันทำอย่างรวดเร็ว เนื่องจากวัสดุมีความเปราะบาง ต้องมีการวางแผนงานร่วมกันและมีความสามัคคีในหมู่คณะ

2.4 **ด้านการนำความรู้ไปประกอบอาชีพเสริม** หมายถึง การนำศิลปะการแทงหยวกไปพัฒนาสร้างสรรค์ และปรับใช้ให้เข้ากับงานประเภทอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานอูปมงคลมาเป็นงานมงคลต่าง ๆ เช่น โคมไฟ งานตกแต่งต้นเทียน

2.5 **กิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปะการแทงหยวก** หมายถึง กระบวนการเรียนรู้หรือถ่ายทอดความรู้แบบสำเร็จรูปที่มีเนื้อหา สาระในเรื่องศิลปะการแทงหยวก โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เกิดความต้องการจะเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถสอดแทรกเสริมในบทเรียนโดยใช้ระยะเวลาในการเรียนสั้น ๆ เช่น การอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการศิลปะการแทงหยวก การฝึกทักษะศิลปะการแทงหยวกแบบประยุกต์

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีแนวทางในการถ่ายทอดและสืบสานไปสู่คนรุ่นหลัง อีกทั้งยังทำให้สังคมมีการทำงานร่วมกัน มีการวางแผนงาน สร้างความสามัคคี โดยสามารถนำกระบวนการ ทักษะ วิธีการ ผลงานศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ไปพัฒนาสร้างสรรค์ และปรับใช้กับงานแขนงอื่นๆ ทำให้ผู้ที่ได้พบเห็นตระหนักในคุณค่า เกิดความซาบซึ้ง มีความรักและหวงแหน จนเกิดความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้ากว้างขวางยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

1. เอกสารภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวก
 - 2.1 ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี
 - 2.2 รูปแบบและลวดลายศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี
 - 2.3 วัสดุและอุปกรณ์
 - 2.4 การประยุกต์ใช้ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี
3. ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรี
4. ครุภูมิปัญญาไทย และ ช่างแทงหยวก
5. การเผยแพร่ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ ได้มีผู้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้หลายประการพอที่จะนำเสนอ ดังนี้

อมรรัตน์ เจริญชัย (2549 : 64) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ของชาวบ้านที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์และการเรียนรู้จากพ่อ แม่ พี่ น้อง หรือผู้ที่มีความรู้ในชุมชน เพื่อใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำรงชีวิตหรือการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอย่างปลอดภัย ซึ่งภูมิปัญญาอาจแสดงในรูปของวัตถุ เช่น การประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือ อุปกรณ์หรือสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันโดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น เป็นต้น

กระมล ทองธรรมชาติ (2544 : 258-260) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ไขปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชน และในตัวของผู้นั้นเองที่ได้สั่งสม จนเกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิด วิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้อย่างกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชน และในตัวของผู้รู้เอง หากมีการสืบค้นเพื่อศึกษาและนำมาใช้ ก็จะเป็นที่รู้จัก และเกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้ (วิทย์ วิศทเวทย์ 2544 : 287)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความสามารถและทักษะของชาวบ้านอันเกิดจากการสังสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสร รุ่แต่ง พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทย ให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย มีลักษณะเป็นองค์รวม มีคุณค่าวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของคนไทย โดยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนไทย

1.2 ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีดังนี้

1. เป็นความคิด ความเชื่อและหลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่สังสมถ่ายทอดกันมา
2. เป็นผลงานศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา
3. เป็นการประกอบอาชีพในท้องถิ่นที่ยึดหลักการพึ่งตนเอง และได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย
4. เป็นแนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีใหม่ที่ชาวบ้านดัดแปลงใช้ในชุมชนอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ (กระมล ทองธรรมชาติ. 2544 : 258-260)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวก

2.1 ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

ศิลปะการแทงหยวกเมืองเพชร เป็นศิลปะพื้นบ้านที่มีต้นกำเนิดมาจากสมัยอยุธยา เข้ามาในเพชรบุรีตอนปลายของอยุธยาและพัฒนาสืบต่อกันมาเรื่อย ๆ ทั้งรูปแบบและวิธีการ จนกลายเป็นศิลปะของเพชรบุรี ด้วยการผสมผสานศิลปะโดยเฉพาะของเพชรบุรี ซึ่งการผสมผสาน วิวัฒนาการ และการประยุกต์ศิลปะการแทงหยวกให้เป็นลักษณะของเพชรบุรี เป็นไปอย่างรวดเร็วและกลมกลืน

เนื่องจากเพชรบุรีเป็นเมืองช่างศิลปะแต่ดั้งเดิม มีสกุลช่างต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเป็นช่างพื้นเมืองที่ได้รับการเรียนรู้ ถ่ายทอดกันในหมู่ของตน มีศูนย์รวมของช่างแต่ละสกุลอยู่ตามวัดต่าง ๆ เช่น สกุลช่างวัดใหญ่สุวรรณาราม สกุลช่างวัดเกาะ สกุลช่างวัดพระทรง สกุลช่างวัดยาง เป็นต้น

ศิลปะการแทงหยวกเพชรบุรี เป็นศิลปะที่ใช้ตกแต่งเมรุในพิธีเผาศพ ซึ่งเมรุที่สร้างขึ้นเพื่อเผาศพของเพชรบุรี มีธรรมเนียมแตกต่างไปจากที่อื่น นิยมสร้างเมรุให้มีความวิจิตรสวยงาม ใช้เวลาสร้างเมรุเป็นเวลานาน การออกแบบก่อสร้างเป็นฝีมือของสกุลช่างของเพชรบุรี การตั้งเมรุใช้โกศบรรจุแทนโลงศพ ในส่วนฐานเมรุลูกโกศจะมีการแทงหยวกประดับอย่างสวยงาม เป็นการทำคล้ายพิธีหลวงแห่งราชสำนัก ซึ่งความจริงสามัญชนไม่มีระเบียบปฏิบัติได้ เข้าใจว่าคนเมืองเพชรบุรีได้ทำกันมานานจนเป็นประเพณีนิยม ซึ่งประเพณีการตั้งเมรุเผาศพกลางแจ้งแบบโบราณนี้ ในปัจจุบันยังนิยมสืบสานต่อกันมาแต่เป็นส่วนน้อย อันเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายในการประกอบพิธีค่อนข้างสูงมาก ถ้าเปรียบเทียบกับ การเผาศพในเมรุแบบถาวร ซึ่งมีอยู่ทั่วไปตามวัดต่าง ๆ

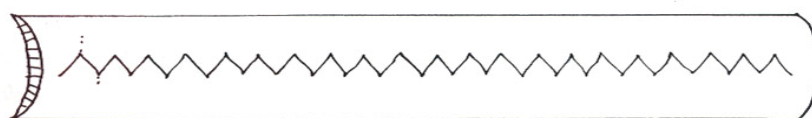
2.2 รูปแบบและลวดลายศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

ลายที่ใช้ในการแทงหยวก นิยมใช้ลายไทยมาแต่โบราณ ลายที่ใช้เป็นลายมาตรฐานที่ใช้สำหรับแทงหยวก ในปัจจุบันก็ยังใช้ลายลักษณะลายไทยแบบดั้งเดิมอยู่ อาจจะมีการประยุกต์ลายขึ้นใหม่บ้าง แต่ก็ยังคงยึดหลักของลายไทยลายต่าง ๆ ที่ใช้ในการแทงหยวก มีดังต่อไปนี้

1. ลายพันทิ้ง ลายพันทิ้งมีหนึ่งยอดเป็นลายแทงหยวกที่ใช้กันในทุกท้องถิ่น ขนาดของพันทิ้ง มีทั้งพันทิ้งเล็กและพันทิ้งใหญ่ ลายพันทิ้งขนาดเล็กนิยมเรียกว่า ลายพันทิ้งปลา ลายพันทิ้งเป็นลายที่นำไปประกอบส่วนในสุดของส่วนฐานหรือส่วนเสา สำหรับส่วนฐานนั้น ลายพันทิ้งคั่นอยู่ระหว่างลายหน้ากระดานกับลายพันทิ้งสามและพันทิ้งห้า สำหรับส่วนเสานั้น ลายพันทิ้งจะอยู่ระหว่างลายน่องสิงห์กับลายเสา

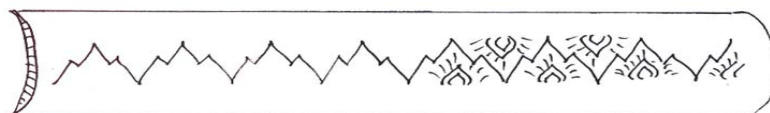
ลายพันทิ้ง เป็นลวดลายเบื้องต้นที่ผู้เริ่มฝึกหัดใหม่จะต้องฝึกฝนให้มีความชำนาญ การฝึกหัดแทงลายพันทิ้งที่ถูกต้องนั้น ขนาดของพันทิ้งจะต้องมีขนาดเท่ากันทุกซี่ จะต้องแทงให้เป็นเส้นตรงเดียวกัน ไม่คดโค้ง

หลักสำคัญอีกประการหนึ่งในการฉลุลายพันทิ้ง ก็คือ จะต้องฉลุให้ทั้งสองด้านเท่ากัน

ภาพประกอบ 1 ลายพันทิ้ง

2. **ลายฟันสาม** ลายฟันสามมีสามยอด เป็นลายอีกแบบหนึ่งที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ในทุกท้องถิ่น ขนาดของลายฟันสามโดยทั่วไป คือ กว้างประมาณ 8 เซนติเมตร สูงประมาณ 7 เซนติเมตร ลายฟันสามนี้ใช้สำหรับประกอบที่ส่วนฐานชั้นล่างและฐานชั้นบนของเมรุ

ภาพประกอบ 2 ลายฟันสาม ลายฟันสามแฉลย

3. **ลายฟันห้า** ลายฟันห้ามีห้ายอด เป็นลวดลายที่ใช้ประกอบในส่วนฐาน เช่นเดียวกับลายฟันสาม ลายฟันห้ามีขนาดใหญ่กว่าฟันสามเล็กน้อย คือ ส่วนกว้างประมาณ 9 เซนติเมตร สูงประมาณ 8 เซนติเมตร

การแทงลายฟันห้า ที่ยากกว่าลายฟันสาม ก็คือ ต้องแทงหยักถึง 5 หยัก ทำให้หยักด้านขวาและด้านซ้ายมีขนาดไม่เท่ากัน และโดยเหตุที่ลายฟันห้ามีขนาดใหญ่ ในการเรขาคณิตจำเป็นต้องสอดได้ ทำให้ได้ลวดลายที่สวยงามยิ่งขึ้น

ภาพประกอบ 3 ลายฟันห้าที่เรขกรรมดา

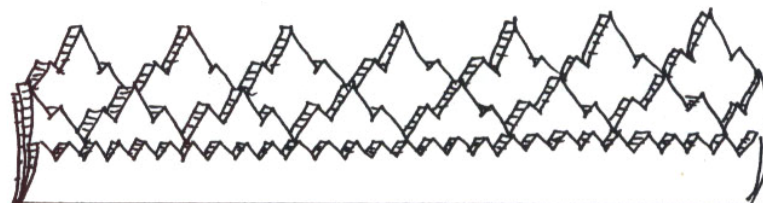

ภาพประกอบ 4 ลายฟันห้าที่เรสอดได้

การนำหยวกที่แทงเป็นลายต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ลายฟันหนึ่ง ลายฟันสาม และลายฟันห้ามาประกอบกันนั้น ก่อให้เกิดเส้นลายที่มีความสูงต่ำลดหลั่นกัน เกิดความวิจิตรตระการตา นอกจากนั้น จากสีสันที่ระบายไว้แตกต่างกัน จะทำให้ได้ส่วนประกอบที่สวยงามยิ่ง

การประกอบลาย ส่วนใหญ่จะกระทำใน 3 ลักษณะ ได้แก่

ก. ลายฟันสามกับลายฟันสาม การนำลายฟันสามมาประกอบกับลายฟันสามนี้ โดยทั่วไปมักจะซ้อนให้ตัวฟันตัวบนและตัวล่างเหลื่อมกัน สำหรับลายชนิดนี้ไม่มีการแรสอได้ด้วยตัวฟัน มีขนาดไม่กว้าง เพียงแต่มีการแรเป็นเส้นธรรมดาเท่านั้น

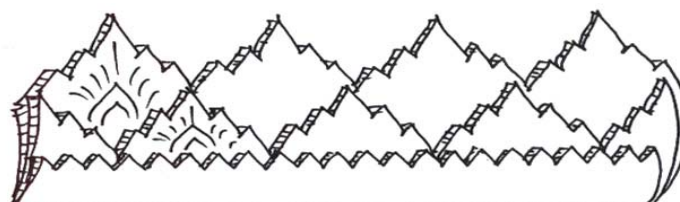
ภาพประกอบ 5 การประกอบลายฟันสามกับลายฟันสาม

ข. ลายฟันสามกับลายฟันห้า การนำลายฟันสามกับลายฟันห้ามาประกอบกันนี้ โดยเหตุนี้ขนาดของฟันสามและฟันห้ามีขนาดต่างกัน ดังนั้นเมื่อนำลายทั้งสองชนิดนี้มาประกอบกันเข้าแล้วจะได้ลายที่เหลื่อมกัน ฟันหนึ่งซ้อนกับฟันหนึ่ง ทำให้ได้สัดส่วนที่ลดหลั่นกัน สวยงามยิ่งขึ้น

ภาพประกอบ 6 การประกอบลายฟันสามกับลายฟันห้า

ค. ลายฟันห้ากับลายฟันห้า โดยเหตุที่ลายฟันห้ามีขนาดของฟันค่อนข้างใหญ่ ดังนั้นจึงต้องมีการแรสอได้เพื่อความสวยงาม ในการประกอบลายฟันห้ากับลายฟันห้า ซึ่งมีขนาดเท่ากัน ต้องประกอบให้ฟันเหลื่อมกัน ซึ่งจะทำให้มองเห็นได้ของฟันด้านบนด้วย

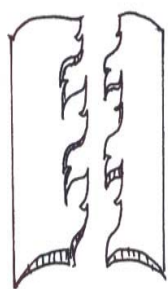
ภาพประกอบ 7 การประกอบลายฟันห้ากับลายฟันห้า

การแทงลายพื้นหนึ่ง ลายพื้นสาม และลายพื้นห้า เมื่อแทงและแยกลายออกจากกันแล้ว สามารถนำลายไปใช้ได้ทั้ง 2 ข้าง

ภาพประกอบ 8 การแยกลายพื้นสามเป็น 2 ชั้น

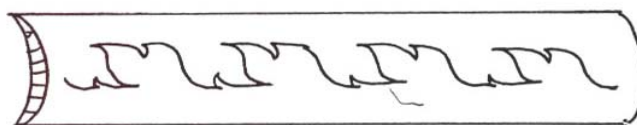
4. **ลายน่องสิงห์หรือแข้งสิงห์** ลายน่องสิงห์เป็นลายที่ใช้กับส่วนที่เป็นเสา ลายชนิดนี้ใช้กันในทุกท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน การแทงลายน่องสิงห์นั้น ความยากอยู่ที่ต้องให้ทั้งสองด้านเท่ากัน กล่าวคือ เมื่อฉลุเพียงครั้งเดียว จะได้ผลงานถึงสองชิ้น เมื่อฉลุเสร็จแล้ว ต้องมีการแคะ และย้อมสีเพื่อความสวยงามเท่านั้น ลายน่องสิงห์ สามารถแยกลายออกจากกัน นำมาใช้ได้ทั้ง 2 ด้าน เหมือนลายพื้นหนึ่ง ลายพื้นสาม และลายพื้นห้า แต่ลายน่องสิงห์เป็นลายตั้งประกอบเป็นเสาด้านซ้ายและด้านขวา ในหยวก 1 อันแทงเป็นด้านขวา เมื่อแยกด้านขวาออกจากกันก็จะได้ด้านขวาเหมือนกันทั้ง 2 ชั้น ต้องแทงด้านซ้ายอีกครั้งหนึ่ง

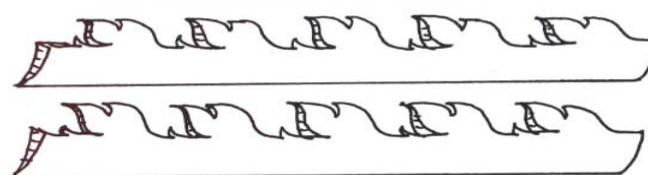
แยกลายน่องสิงห์

กลับลายเป็นด้านเดียวกัน

ลายน่องสิงห์ทั้งสองด้านที่ไม่แยกจากกัน

ลายน่องสิงห์ที่แยกออกจากกันแล้ว

ภาพประกอบ 9 ลายน่องสิงห์

5. **ลายหน้ากระดาน** ลายหน้ากระดานเป็นลายที่ใช้เป็นส่วนประกอบของแผงส่วนบนส่วนกลางและส่วนฐาน ลายหน้ากระดานที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เช่น ลายรักร้อยประเภทต่าง ๆ ลายลูกฟัก ก้ามปู ลายเครือเถา เป็นต้น

ภาพประกอบ 10 ลายหน้ากระดาน

6. **ลายเสา** ลายเสาเป็นลายที่มีความสำคัญ เนื่องจากการแทงกระทำได้ยาก เช่นเดียวกับลายหน้ากระดานส่วนฐาน สำหรับลายเสาจะมีการออกแบบลวดลายแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ซึ่งมีการแสดงฝีมือกันเป็นพิเศษ เช่นเดียวกับลายหน้ากระดานในส่วนฐานเช่นกัน ลายเสาที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป เช่น ลายมะลิเลื้อยประเภทต่าง ๆ ลายเสารูปนก ลายเสารูปสัตว์ เป็นต้น

ลายเสารูปนก

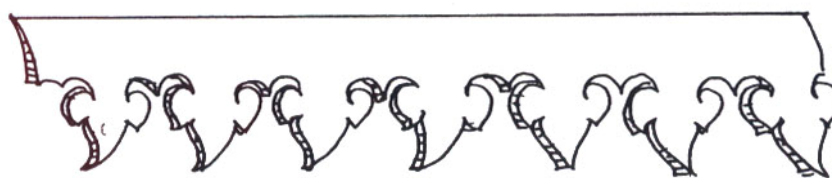

ลายเสารูปสัตว์

ภาพประกอบ 11 ลายเสา

ในการแทงส่วนที่เป็นฐานก็ดี ส่วนที่เป็นเสาก็ดี ช่างแทงหยวกมักจะออกแบบลวดลายให้มีความวิจิตรพิสดารแตกต่างจากผู้อื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการประกวดประชันฝีมือกันเป็นพิเศษ ลวดลายที่ช่างแทงหยวกนำมาประดิษฐ์ ได้แก่ ลายเครือเถาต่าง ๆ ลายดอกไม้ต่าง ๆ ลายสัตว์ต่าง ๆ คือนำภาพสัตว์มาประกอบเป็นลวดลาย เช่น สัตว์หิมพานต์ มังกร ปลา นก ผีเสื้อ เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีลายตลกต่าง ๆ ลายตัวอักษร ลายสัตว์ที่เป็นปีเกิด และลายที่เป็นสัญลักษณ์ของผู้วางชนม์ ลายเหล่านี้จะมีความสวยงามวิจิตรพิสดารเพียงใดขึ้นอยู่กับฝีมือของช่างแทงหยวกแต่ละคน

7. **ลายกระจัง** เป็นลายที่ใช้ประกอบกับลายฟันสามและลายฟันหนึ่ง ไม่นิยมใช้กับส่วนที่เป็นฐาน เนื่องจากลายกระจังรวมเป็นลายแบบบัวคว่ำ นิยมใช้กับส่วนบนและส่วนกลางเท่านั้น มีหลายชนิด เช่น กระจังรวม กระจังใบเทศ เป็นต้น

ลายกระจังรวม

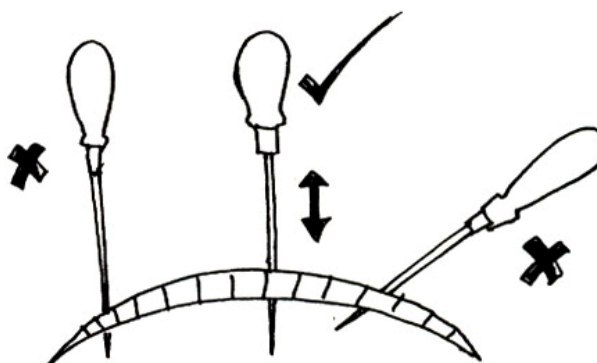

ภาพประกอบ 12 ลายกระจังรวม หรือเฟือง

วิธีการแทงหยวก

การแทงหยวกเป็นงานที่ต้องอาศัยความชำนาญ มิฉะนั้นจะเกิดความเสียหายได้ง่าย ทั้งนี้ เพราะเหตุว่า หยวกเป็นวัสดุที่อ่อน ขำรุดเสียหายได้ง่าย ส่วนมิดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการแทงหยวก เป็นเครื่องมือที่มีความคม ดังนั้น หากผู้แทงไม่มีความชำนาญ จะทำให้ลวดลายขาดออกจากกัน

กรรมวิธีการแทงหยวกนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงอย่างหนึ่งคือ การจับมิด วิธีการจับลงมิดต้องให้มิดตั้งฉากกับหน้าตัดของหยวก จะทำให้รอบตัดตั้งฉากสวยงาม

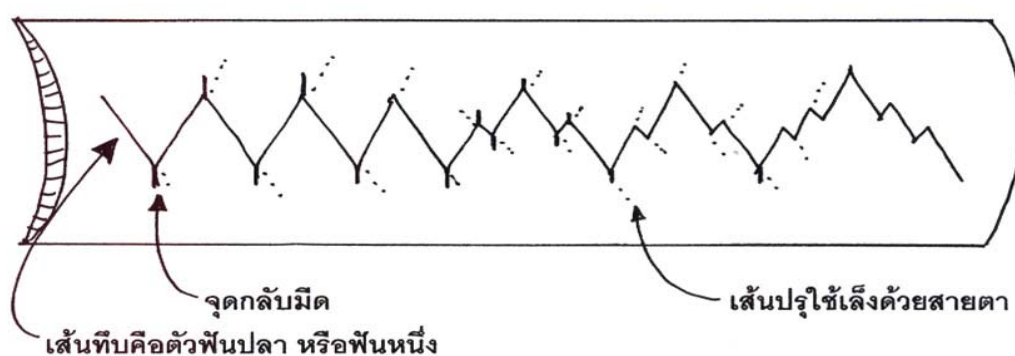

ภาพประกอบ 13 รูปหน้าตัดของหยวกและการลงมิด

กรรมวิธีในการแทงหยวกนั้น เมื่อเตรียมหยวกได้เรียบร้อยแล้วลงมือฉลุ ดังนี้

1. การฉลุลายพื้นหนึ่ง การฉลุลายพื้นหนึ่งเป็นการฉลุขั้นต้นที่นำไปสู่การฉลุหลักขั้นที่ยากต่อไป ผู้แทงต้องกำด้ามมีดในอุ้งมือ ปักคมมีดลงบนหยวก ให้ใบมีดตั้งฉากกับหยวก การจับมีดที่ไม่ได้ฉากจะทำให้รอยตัดฉลุได้ผลงานที่ไม่สวยงาม

การแทงหยวกลายพื้นหนึ่ง เริ่มจากการลงมีดแทงลงมาที่ยอดลายแล้วบิดมีดแทงขึ้นกลับไปมาได้ เนื่องจากใบมีดมี 2 คม จึงทำให้การแทงเป็นไปด้วยความรวดเร็วและสะดวก

ภาพประกอบ 14 การฉลุลายพื้นหนึ่ง

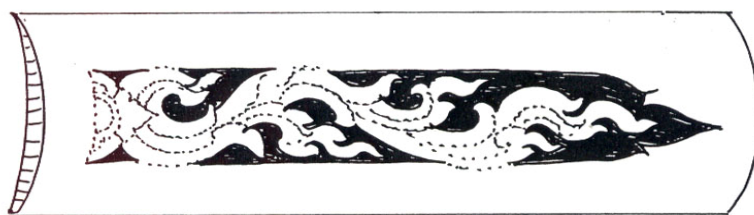
2. การฉลุลายพื้นสามและลายพื้นห้า การฉลุลายดังกล่าว วิธีจับเครื่องมือ วิธีการแทงกระทำเช่นเดียวกับการแทงลายพื้นหนึ่ง ผิดกันที่ลายพื้นสามและลายพื้นห้ามีขนาดใหญ่ การฉลุจึงต้องคอยระมัดระวังให้ลายทั้งสองซีกเท่ากัน ให้รอยบากหรือรอยหยักของทั้งสองซีกเท่ากัน เพราะเมื่อแทงเสร็จ นำมาแยกออกจากกันแล้ว จะได้ผลงานที่มีความสมบูรณ์

3. การแทงลายหน้ากระดานและลายเสา ลายหน้ากระดานและลายเสา เป็นลายที่แทงยากที่สุด ผู้แทงจะต้องเป็นผู้ที่มีความแม่นยำในตัวลายที่จะใช้แทง จะต้องมีความชำนาญในการแทง เพราะการแทงนั้นช่วงส่วนใหญ่จะไม่ใช้วิธีร่างลวดลายลงบนหยวกก่อน ช่วงจะต้องจดจำลวดลายที่จะแทงได้อย่างตั้งใจ ในการแทงลายหน้ากระดานและลายเสา ผู้แทงไม่ต้องคำนึงถึงความเท่ากันของหยวกทั้งสองชั้นเช่นเดียวกับลายพื้นปลา แต่ในการแทงลายหน้ากระดานและลายเสาจะต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ มิฉะนั้นตัวลายอาจจะขาดได้ง่าย

วิธีจับเครื่องมือ วิธีการแทงกระทำเช่นเดียวกับการแทงลายพื้นสามและลายพื้นห้า ผิดกันแต่ว่าการแทงลายหน้ากระดานและลายเสาจะต้องแทงให้ลายอยู่ในกรอบ เพื่อที่จะได้แกะเอาได้ลายออกทำให้ตัวลายมีความเด่นเห็นชัดยิ่งขึ้น ในการจับมีดฉลุ จะต้องให้ใบมีดตั้งฉากกับหยวก หากไม่แล้วรอยตัดจะเฉียง ทำให้ไม่สามารถแกะได้

4. การแร คือ การสอดไส้หรือตัดเส้นตัวลาย ทั้งนี้เพื่อให้ตัวลายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น การที่ต้องมีการแร ก็เพราะเหตุว่า ในการแทงหยวกนั้นกระทำได้แต่โครงร่างหยาบ ๆ ของตัวลายเท่านั้น ส่วนรายละเอียดนั้นแทงลงไปทีเดียวยังไม่ได้ เพราะจะทำให้ตัวลายขาดออกจากกัน การลงรายละเอียดของตัวลายจึงต้องกระทำโดยการแร

วิธีการแรก็คือ การใช้ปลายมีดกรีดลงบนผิวของหยวกเบา ๆ พอเป็นรอย ในการกรีดจะต้องใช้นิ้วประคองใบมีดเลื่อนไปในทิศทางที่ต้องการ แล้วทาด้วยสีให้สีซึมเข้ารอยแรลาย เช็ดสีออกด้วยผ้าชุบน้ำจะเห็นลายสีที่ชัดเจน

ภาพประกอบ 15 เส้นประแสดงแรเส้นภาพในลาย

2.3 วัสดุและอุปกรณ์

วัสดุที่ใช้ในการแทงหยวก ได้แก่ วัสดุที่ใช้โดยตรง คือ หยวกกล้วยและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการแทงหยวกและประกอบลายมีหลายชนิด ดังนี้

1. หยวก หยวกกล้วยที่ใช้แทงเป็นหยวกจากกล้วยตานีที่ยังไม่ตกเครือ เพราะต้นกล้วยที่ตกเครือ หยวกจะเปราะและหักง่าย หยวกกล้วยตานีมีรังผึ้งละเอียดคมน้ำได้มาก จะทำให้หยวกไม่เหี่ยวเร็ว เวลาตัดจะไม่มีโยกกล้วย ในการเตรียมหยวกควรได้จากต้นกล้วยที่ตัดมาใหม่ ๆ จะได้หยวกที่สด แต่ถ้าหากจำเป็น ต้องตัดกล้วยล่วงหน้าหลายวัน ควรนำต้นกล้วยแช่น้ำไว้เพื่อความชุ่มชื้น ลักษณะพิเศษของกล้วยตานีอีกประการหนึ่งคือ เนื้อผิวหยวกมีสีขาวนวลสวย (กาบใน) ประโยชน์ของต้นกล้วยมี 2 แบบ เรียกว่าต้นเบญจนาม (ต้น 5 ชื่อ) ต้นมันเรียกต้นกล้วย กาบเรียกหยวก ใบเรียกใบตอง ดอกเรียกปลี กล้วยเรียกเครือ แล้ววิธีใช้ต้นกล้วยแบ่งเป็น 2 ตอน ครึ่งบนของลำต้นใช้สำหรับงานมงคล เช่น ใบทำบายศรี ใช้ปักพุ่มเงินเวลาทำบุญทอดกฐิน หรือแม้แต่ผลกล้วยใช้ทำแกงบวชชี ส่วนครึ่งล่างของต้นคือกาบกล้วย (หยวก) ชาวบ้านมักจะใช้ทำเป็นอาหารของสุกร จนกลายเป็นที่มาทำเป็นเชิงตะกอนเผาศพ เพราะฉะนั้นการแทงหยวกกล้วยตานีนี้ในสมัยก่อนจะใช้เฉพาะงานอวมงคลเท่านั้น

2. ผักผลไม้ ใช้สำหรับแกะสลักเครื่องสด เพื่อประดับตกแต่งเชิงตะกอนในการแทงหยวก มีหลายชนิดที่ใช้แกะสลัก คือ พักทอง มะละกอ มันแกว ฝรั่ง มันเทศ ฯลฯ

3. **สี** สีที่ใช้สำหรับย้อม ใช้สีเยอรมัน ซึ่งเป็นสีผง เมื่อจะใช้ต้องนำมาละลายกับน้ำร้อนแล้ว ปล่อยให้ทิ้งไว้ให้เย็นก่อนนำไปใช้ สีที่นิยมใช้ย้อม ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีนํ้าเงิน และสีเขียว เครื่องใช้ ในการย้อมสี ได้แก่ แปรงหรือกาบกล้วยที่ตัดให้ขนาดเท่า ๆ กับแปรง แล้วทุบปลายให้เป็นฝอยแล้ว ทา ถ้าจำนวนหยวกมีมากอาจจะใช้วิธีพ่นสีหรือย้อม โดยนำหยวกแช่ในน้ำสีก็ได้เช่นกัน

4. **กระดาษสี** กระดาษสีที่ใช้ในการแทงหยวก ได้แก่ กระดาษอังกฤษ เป็นกระดาษสีหน้า เดียว ด้านหนึ่งเป็นสีต่าง ๆ และอีกด้านหนึ่งเป็นสีขาว หน้าสีเป็นมันวาวคล้ายกระดาษตะกั่ว คุณสมบัติของกระดาษอังกฤษที่สำคัญคือ ภู่น้ำแล้วกระดาษไม่ยับย่น สีไม่ลอก เนื่องจากเมื่อแทง หยวกเสร็จแล้วต้องพ่นน้ำอยู่เสมอ

5. **มิด** มิดแทงหยวกเป็นมิดปลายแหลม เล็กเรียว มีความคมทั้งสองด้าน ทำด้วยลาน นาฬิกา หรือใบเลื่อยโลหะ นำมาเจียรและลับให้คม ขนาดกว้างประมาณ 5 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 10-15 เซนติเมตร ความยาวและความกว้างของมิดแตกต่างกันไป ในการใช้ของช่างแต่ละคนตาม ความถนัด โดยส่วนมากแล้วช่างแทงหยวกจะทำมิดประจำตัวเอง

มิดแรลยา เป็นมิดที่มีขนาดสั้นปลายแหลม มีคมทั้งสองด้าน ขนาดความยาวของใบมิด ประมาณ 3-4 เซนติเมตร

มิดแกะเครื่องสด เป็นมิดสำหรับแกะสลักผักผลไม้ให้เป็นรูปต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบเชิง ตะกอน เป็นมิดที่มีความคมทั้ง 2 ด้าน ขนาดสั้นกว่ามิดแทงหยวก แต่มีความแข็งแรงกว่าเครื่องมือแกะ เครื่องสดที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งคือ สิวรูปตัววี ทำด้วยโลหะ ใช้สำหรับเจาะร่องผักผลไม้ให้เป็นลวดลาย ต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วยังมีมิดบางสำหรับตัดหยวก และเลือกใช้ตัดต้นกล้วยด้วย

6. **ตอก** ตอกใช้รัดตรึงหยวกที่แทงแล้วแต่ละชั้นรัดประกอบให้เป็นส่วนเดียวกัน คือ ส่วน ฐาน ส่วนเสา ส่วนบน ตอกที่นิยมใช้ทำจากไม้ไผ่ กว้างประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 60 เซนติเมตร ปลายสองข้างเรียวแหลม และมีความคม เพื่อจะได้เจาะเข้าในเนื้อหยวกได้ง่าย

2.4 การประยุกต์ใช้ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

ขั้นตอนการแทงหยวกประยุกต์ใช้ทำโคมไฟ

วัสดุ / อุปกรณ์

1. ต้นกล้วย / กล้วยตานีลอกกาบ ยาวประมาณ 30 - 60 ซม

2 มีดแทงหยวก / มีดแกะสลัก

3 กรรไกร / คีม

4 เทียน

ขั้นตอนการเตรียม

การเลือกและเตรียมกบกล้วย

1. คัดเลือกต้นกล้วยที่มาทำการแทงหยวกโดยส่วนใหญ่มักจะใช้กล้วยตานี เพราะเก็บความชื้นได้ดี

2. ตัดต้นกล้วยเป็นท่อนมีความยาวประมาณ 30 - 60 ซม.

3. ลอกกาบกล้วยที่ละกาบ โดยพยายามอย่าให้กาบแตกหักและเป็นรอยขีด จะทำให้ผิวกาบไม่สวย

4. ตัดต้นกล้วยที่เหลือจากการลอกกาบเพื่อนำมาทำฐานโคมไฟ

5. เขียนลายบนกาบสำหรับการแทง (บุคคลที่เริ่มทำ)

6. ทำการแทงหยวกตามลวดลายที่ได้เขียนไว้

6.1 สำหรับบุคคลที่มีความชำนาญเกี่ยวกับลวดลายสามารถแทงหยวกได้เลย

ลายที่แทงเพื่อนำไปทำโคมไฟ

ขั้นตอนการประกอบโคมไฟหวก

1. เตรียมวัสดุต่างๆ ได้แก่ กาบลาย เทียน ฐานต้นกล้วย

2. คีมตัด กรรไกร

3. นำกาบที่แทงลายมาประกอบเข้ากับฐานต้นกล้วยโดยใช้ไม้มาเสียบเพื่อทำการยึดให้ประกอบกันเป็นโคม และทำการตัดไม้เสียบส่วนที่เกินแล้วนำเชือกกล้วยมารัดตกแต่ง ดังรูปตามขั้นตอน

1

2

3

4

5

6

ภาพประกอบ 16 ขั้นตอนการประกอบโคมไฟหยวก

ภาพประกอบ 17 โคมไฟหยวก

3. ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรี

ลักษณะและสภาพของจังหวัดเพชรบุรี

1. ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดเพชรบุรีตั้งอยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 12 องศา 32 ลิปดาเหนือ 13 องศา 21 ลิปดาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ 99 องศา 6 ลิปดาตะวันออกถึง 100 องศา 7 ลิปดาตะวันออก มีพื้นที่ทั้งสิ้น 6,225.138 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,890,711.2 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 เป็นระยะทาง 126 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	จดอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี อำเภอเมือง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ยาวประมาณ 184 กิโลเมตร
ทิศใต้	จดอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยาวประมาณ 82 กิโลเมตร
ทิศตะวันออก	จดอำเภอไทย เริ่มตั้งแต่ปากอ่าวบางตะบูนถึงสนามบินบ่อฝ้าย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยาวประมาณ 90.6 กิโลเมตร
ทิศตะวันตก	จดเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นพรมแดนระหว่างไทยกับสาธารณรัฐสังคมนิยม แห่งสหภาพพม่า ยาวประมาณ 120 กิโลเมตร

2. เขตการปกครอง

จังหวัดเพชรบุรี แบ่งเขตการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 8 อำเภอ 93 ตำบล 644 หมู่บ้าน มีจำนวนหลังคาเรือน 93,834 หลังคาเรือน เมื่อปี พ.ศ. 2537 และแบ่งเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น เทศบาลเมือง 1 แห่ง สุขาภิบาล 9 แห่ง

3. ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบุรี เป็นภูเขาที่ราบสูงทางด้านตะวันตกแล้วค่อย ๆ ลาดต่ำลงมาทางด้านทิศตะวันออกซึ่งเป็นที่ราบลุ่มไปจดอ่าวไทย แบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 เขตใหญ่ ดังนี้

3.1 เขตภูเขาและที่ราบสูง ได้แก่ พื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด เป็นบริเวณที่สูงชันที่สุดของจังหวัด มีลักษณะเป็นเทือกเขาเป็นแนวทอดยาวจากเหนือมาได้ อยู่ในเขตอำเภอแก่งกระจานและอำเภอหนองหญ้าปล้อง พื้นที่ติดจากบริเวณนี้จะค่อย ๆ ลาดต่ำลงมาทางทิศตะวันออก พื้นที่บริเวณนี้เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำเพชรบุรีและแม่น้ำปราณบุรี และมีที่ราบระหว่างภูเขาด้านตะวันตกและตะวันออกเรียกว่าที่ราบลุ่มแม่น้ำประจันต์ ในเขตอำเภอบ้านลาด และอำเภอหนองหญ้าปล้อง

3.2 เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ ได้แก่ พื้นที่บริเวณด้านตะวันออกจังหวัดบางส่วนของเขตอำเภอท่ายาง อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมือง และอำเภอชะอำ ลักษณะเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ดินมีความอุดมสมบูรณ์สามารถทำการเพาะปลูกได้ดี นอกจากแม่น้ำเพชรบุรีซึ่งเป็นสายสำคัญแล้ว ยังมีเขื่อนแก่งกระจานและเขื่อนเพชรบุรีที่เป็นแหล่งน้ำในระบบชลประทาน บริเวณนี้จึงเป็นเขตเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด

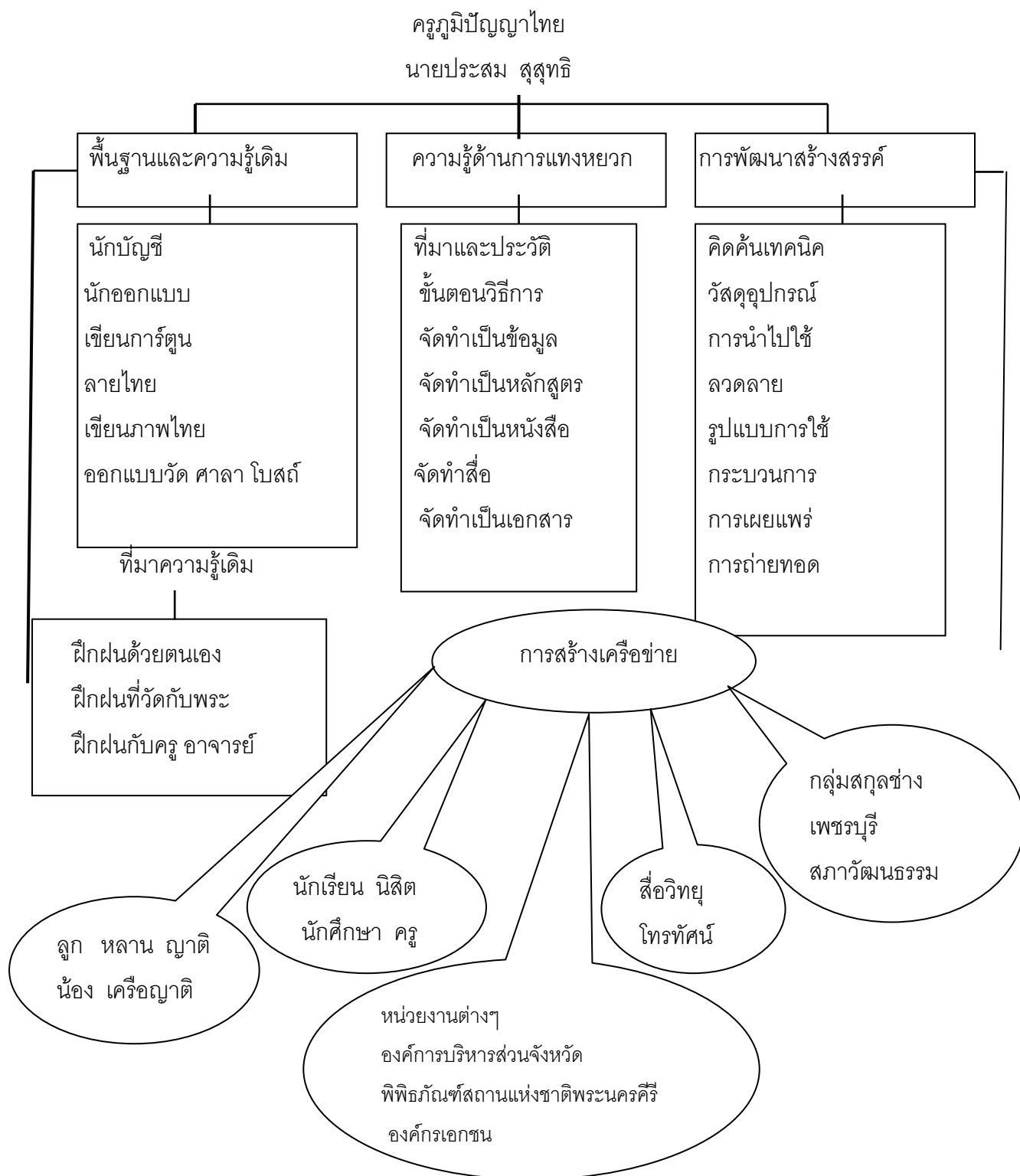
3.3 เขตที่ราบชายฝั่งทะเล ได้แก่ พื้นที่ทางด้านตะวันออกจดชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมือง อำเภอชะอำ พื้นที่ชายฝั่งทะเลบริเวณนี้ปัจจุบันเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ลักษณะชายฝั่งตอนบนบริเวณปากอ่าวบางตะนูนถึงแหลมผักเบี้ย ในเขตอำเภอบ้านแหลม บริเวณนี้ทะเลท่วมถึง ตามชายฝั่งเต็มไปด้วยป่าชายเลน สภาพชายฝั่งทะเลเป็นโคลน

4. ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูกาลในจังหวัดเพชรบุรีแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เดือนพฤษภาคม ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - เดือนตุลาคม และฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - เดือนมกราคม

4. ครูภูมิปัญญาไทย และ ช่างแทงหยวก

แผนภูมิด้านองค์ความรู้ความเชี่ยวชาญศิลปกรรมการแทงหยวก

ภาพประกอบ 18 แผนภูมิด้านองค์ความรู้ความเชี่ยวชาญศิลปกรรมการแทงหยวก

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีทรงพระราชดำเนินตรวจพระจิตกาธาน
งานสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยช่างประสม สุสุทธิ ได้ถวายคำแนะนำการแทงหยวก

ครูภูมิปัญญาไทยและช่างแทงหยวก ประกอบด้วย

1. นายประสม สุสุทธิ เกิดวันที่ 19 พฤษภาคม 2465 เป็นบุตรคนโตในพี่น้องจำนวน 8 คน เป็นชาวจังหวัดเพชรบุรีโดยกำเนิด ปัจจุบันอยู่เพชรบุรี มีบุตรชาย 8 คน ซึ่งทุกคนได้รับการถ่ายทอดงานด้านศิลปะและเป็นครูสอนศิลปะบ้าง ทำงานด้านศิลปะบ้าง จนเป็นที่รู้จักของคนในจังหวัดเพชรบุรี ได้รับการยกย่องให้เป็นครูภูมิปัญญาไทยรุ่น 5 ช่างแทงหยวกจากจังหวัดเพชรบุรี เป็นผู้มีความชำนาญทางด้านศิลปะทุกแขนงและได้เป็นผู้ที่นำศิลปะการแทงหยวกมาสอนและสร้างสรรค์จนเป็นที่รู้จักและเห็นคุณค่าของศิลปะการแทงหยวกก่อนที่จะสูญหายไป และยังมีการสอนสอดแทรกวิถีทางแห่งศาสตร์วิชาการต่าง ๆ บูรณาการเข้าไปในศิลปะการแทงหยวกนี้ด้วย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ครบถ้วนสมบูรณ์จนนำไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ที่ดีต่อไป

2. นายเลี่ยม เครือนาค เกิดปี พ.ศ. 2469 เป็นชาวจังหวัดเพชรบุรี เป็นช่างแทงหยวก ผู้ส่งเสริมอนุรักษ์มรดกไทย ปี พ.ศ. 2545 ด้านศิลปะการแทงหยวก เป็นผู้ส่งเสริม สืบสาน และถ่ายทอดศิลปะการแทงหยวกมาเป็นระยะเวลา 30 ปีให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้ที่สนใจ โดยเฉพาะได้สาธิตการแทงหยวกในหลาย ๆ กิจกรรม เช่น งานกาชาดกรุงเทพมหานคร งานพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี และงานวันอนุรักษ์มรดกไทยร่วมกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี (เนื่องจากนายเลี่ยม เครือนาค ไม่เคยได้จัดทำเอกสารด้านศิลปะการแทงหยวกไว้เลย จึงไม่มีข้อมูลทางด้านเอกสาร)

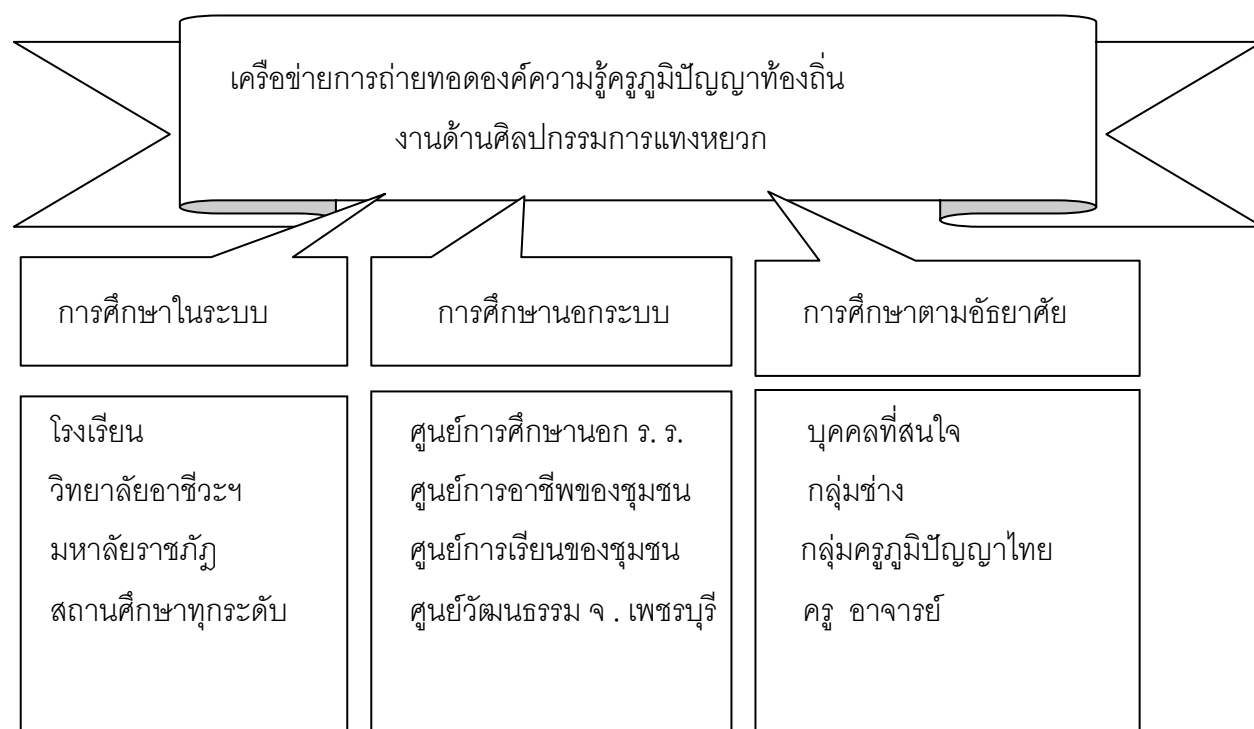
3. นายพิษณุ สุสุทธิ เกิดวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2499 เป็นบุตรชายคนที่ 3 ของนาย ประสม สุสุทธิ และนางพนอ สุสุทธิ เป็นชาวจังหวัดเพชรบุรี เป็นช่างแทงหยวกผู้ส่งเสริมอนุรักษ์ มรดกไทย ปี พ.ศ. 2545 ด้านศิลปะการแทงหยวก อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนพรหมานุสรณ์ ผู้ช่วยฝ่ายปกครองและหัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สอนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้ส่งเสริม สืบสาน และถ่ายทอดศิลปะการแทงหยวกมาเป็น ระยะเวลา 5 ปีให้กับ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้ที่สนใจ โดยเฉพาะได้สาธิตการแทงหยวกใน หลาย ๆ กิจกรรม เช่น งานพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี (ได้จัดทำสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ (Power Point) เกี่ยวกับลายพื้นฐานของการแทงหยวก แต่ไม่มีข้อมูลที่เป็นเอกสาร)

4. นายวิริยะ สุสุทธิ เกิด วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2513 เป็นบุตรชายคนที่ 8 ของนาย ประสม สุสุทธิ และนางพนอ สุสุทธิ เป็นผู้ช่วยฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนเซนต์โยเซฟเพชรบุรี เป็น หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ สอนวิชาทัศนศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นช่าง แทงหยวก ผู้ส่งเสริมอนุรักษ์มรดกไทย ปี พ.ศ. 2545 ด้านศิลปะการแทงหยวก เป็นผู้ส่งเสริม สืบ สาน และถ่ายทอดศิลปะการแทงหยวกมาเป็นระยะเวลา 20 ปีให้กับ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และ ผู้ที่สนใจ โดยเฉพาะได้สาธิตการแทงหยวกในหลาย ๆ กิจกรรม เช่น งานกาชาดกรุงเทพมหานคร งานพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี และงานวันอนุรักษ์มรดกไทยร่วมกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระ นครคีรี จังหวัดเพชรบุรี ได้จัดทำเอกสารทางด้านครุภูมิปัญญาด้านศิลปะการแทงหยวกของนาย ประสม สุสุทธิ ได้จัดทำเอกสารการเรียนรู้เรื่องกล้วย และจัดทำแผนการสอนงานศิลปะหัตถศิลป์ ใช้ สอนสอดแทรกในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การแทงหยวก ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้เขียนลายและภาพวิธีการประกอบหยวกในเอกสารการแทงหยวกถวาย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (ได้จัดทำสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ (Power Point) เกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกแบบสมบุรณ์ ได้จัดทำข้อมูลศิลปะการแทงหยวกเผยแพร่ในเวปไซด์ <http://www.viriya.sjphet.com>)

5. นางสาวลี แสนสุด เกิดวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2480 เป็นน้องสาวคนที่ 7 ของนาย ประสม สุสุทธิ เป็นข้าราชการครูบำนาญ และเป็นช่างแกะสลักเครื่องสดประกอบหยวก เป็นผู้ ส่งเสริม สืบสาน และถ่ายทอดศิลปะการแทงหยวกมาเป็นระยะเวลา 25 ปีให้กับ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้ที่สนใจ โดยเฉพาะได้สาธิตการแทงหยวกในหลาย ๆ กิจกรรม เช่น งานกาชาด กรุงเทพมหานคร งานพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรีและงานวันอนุรักษ์มรดกไทยร่วมกับพิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติ พระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี (เนื่องจากนางสาวลี แสนสุด ไม่เคยได้จัดทำเอกสารด้านศิลปะ การแทงหยวกไว้เลย จึงไม่มีข้อมูลทางด้านเอกสาร)

5. การเผยแพร่ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

จากการสร้างองค์ความรู้รวมไปถึงการถ่ายทอดศิลปกรรมการแทงหยวกของครูประสม สุสุทธิ ทั้งสถานศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมากมาย ทั้งสอน สาธิต อบรม จนมีเครือข่ายในการ ร่วมกันพัฒนาระบบการและสร้างสรรค์สิ่งสมภูมิปัญญาไทย ดังภาพประกอบ 19 มีรายละเอียด ดังนี้

ภาพประกอบ 19 เครือข่ายการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทย

1. เครือข่ายการศึกษาในระบบ ได้จัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่นและหน่วย การเรียนรู้เพิ่มเติม จึงมีเครือข่ายเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา ทุกสถานศึกษาที่นำวิชาศิลปะการ แทงหยวกไปใช้ ได้แก่ โรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี วิทยาการ อาชีพเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี องค์กรศูนย์พัฒนาการศึกษาต่างๆ ในสังกัดสำนักงาน พื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัดเพชรบุรี

2. เครือข่ายการศึกษานอกระบบ ได้ร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จัดโครงการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทย โดยมีผู้สนใจเข้าร่วมโครงการทุกปี จึงมีจำนวนสมาชิกที่เป็นเครือข่ายในด้านความรู้ พื้นฐานอย่างน้อยปีละ 30 - 50 คน ตามด้านปริมาณของผู้เข้าร่วม นอกจากนี้ยังได้ร่วมกับศูนย์การ อาชีพต่างๆ ในการเปิดอบรมฝึกทักษะที่ให้ความรู้ เช่น กิจกรรมโครงการปฐมนิเทศ ณ โรงเรียน เบญจมาศพิศ จำนวนนักเรียน 200 คน ทำเป็นกิจกรรมตลอดต่อเนื่อง

3. เครือข่ายการศึกษาตามอัครยาชัย ได้มีการสาธิตการสอนและให้ความรู้กับกลุ่มบุคคลที่สนใจในหลายรูปแบบ เช่น การให้ความรู้ในการสอนนิสิตกับกิจกรรมเทศกาลงานต่างๆ ได้แก่ งานพระนครคีรี ที่มีผู้สนใจมาศึกษาหาความรู้มากมายตลอดระยะเวลา 20 ปี มีทั้งนักเรียน นักศึกษาที่หาความรู้เพิ่มเติม ประชาชนทั้งชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่สนใจในความวิจิตรสวยงามจนได้มีการบันทึกคำชื่นชม อีกทั้งยังได้แสดงและสาธิตในกิจกรรมงานวันศิลปะ ลานศิลป์ มีนักเรียนผู้สนใจเข้าชมศิลปะการแทงหยวกและเรียนรู้จำนวนมาก ตลอดจนได้รับเชิญให้ไปสาธิตในงานวันวิชาการตามสถานศึกษาที่ต่างๆ มีทั้งคณะครู คณะผู้บริหารการศึกษาให้ความสนใจและให้การสนับสนุนจนสามารถปรับให้เป็นหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน จนได้มีโอกาสได้ไปแสดงและสาธิตกับ กิจกรรมงานกาชาด ถนนราชดำเนินในนามจังหวัดเพชรบุรี มีประชาชนให้ความสนใจมาศึกษาหาข้อมูลเรียนรู้ในความวิจิตรสวยงามของศิลปะการแทงหยวก จนเป็นเครือข่ายในด้านความรู้พื้นฐาน ส่วนการศึกษาตามอัครยาชัยนั้นรวมไปถึงการให้องค์ความรู้เชิงแลกเปลี่ยน พบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันกับกลุ่มผู้สนใจบ้างกลุ่มช่างด้วยกันบ้าง จนกลายเป็นเครือข่ายในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง

จากการถ่ายทอดองค์ความรู้ศิลปะการแทงหยวก ของ ครูประสม สุขสุทธิ มาเป็นเวลานานกว่า 20 ปีจนมีเครือข่ายทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านทักษะความสามารถนำไปปฏิบัติงานจริง และ ยังนำไปปรับใช้ให้เกิดคุณค่ามากมายทั้งนี้ยังได้รับการสนับสนุนที่เป็นเครือข่ายถ่ายทอดองค์ความรู้ศิลปะการแทงหยวกอีกมากมาย ดังนี้

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏจังหวัดเพชรบุรี
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัดเพชรบุรี
5. สำนักงานสภาพัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี
6. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี
7. ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี
8. คณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี
9. สภาครูปริยัติธรรมจังหวัดเพชรบุรี
10. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัดเพชรบุรี
11. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครคีรี จังหวัดเพชรบุรี
12. ภาควิชาศิลปะ มหาวิทยาลัยราชภัฏจังหวัดเพชรบุรี
13. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดเพชรบุรี

14. วิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบุรี
15. ชมรมผู้รับบำเหน็จบำนาญจังหวัดเพชรบุรี
16. กลุ่มช่างเมืองเพชร
17. ชมรมผู้สื่อข่าวและสื่อสารมวลชนจังหวัดเพชรบุรี
18. กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา คณะครูอาจารย์
19. ครอบครัวครูประสม สุสุทธิ

นี่คือส่วนหนึ่งของกลุ่มเครือข่ายที่ให้การสนับสนุนสืบสานและส่งเสริมคุณค่าของภูมิปัญญาการแทงหยวกให้มีการเผยแพร่ และยังมีเครือข่ายอีกมากมายที่มีส่วนสำคัญในการสืบทอดโดยได้มีการบันทึกไว้ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เก่งกาจ ต้นทองคำ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์ศิลปะพื้นบ้าน : กรณีศึกษางานแทงหยวกในเขตภาคกลาง เพื่อศึกษาศิลปะงานแทงหยวกในประเด็น กระบวนการสร้างสรรค์รูปแบบลวดลาย ผลงานแทงหยวกในเขตภาคกลาง ความเหมือนและความแตกต่าง และกระบวนการถ่ายทอดความรู้งานแทงหยวกของแต่ละพื้นบ้านในเขตภาคกลาง ซึ่งผลการศึกษารูปได้ดังนี้ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ช่างแทงหยวกจะเริ่มต้นแทงหยวกลายพื้นหนึ่ง ลายพื้นสาม ลายพื้นห้า ลายหน้ากระดาน ลายกระจัง ลายประกอบเส้า ลายน่องสิงห์ เมื่อได้ลายที่ต้องการครบจะประกอบเป็นส่วนต่าง ๆ คือ ส่วนฐาน ส่วนเรือนไฟ ส่วนรัดเกล้า ส่วนเส้า และส่วนประดับตกแต่ง โดยนำฟักทอง ฟัก มะละกอ เผือก มัน และผลไม้ แกะสลักเป็นรูปสัตว์ ดอกไม้เพื่อประกอบงานหยวก และประดับด้วยดอกไม้สด ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ผลงานของกลุ่มช่างโรงเรียนผู้ใหญ่พระตำหนักสวนกุหลาบ ซึ่งต่างจากกลุ่มช่างจังหวัดนครปฐม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดชัยนาทซึ่งจะมีงานหยวกเป็นหลัก มีการแกะสลักผลไม้เพียงเล็กน้อย จากนั้นก็ประกอบเป็นชั้น ๆ โดยเริ่มจากชั้นบน ส่วนของรัดเกล้า ชั้นกลางส่วนเรือนไฟ สำหรับวางลูกโกศ หีบ ชั้นฐานส่วนของฐานล่างสุด สิ่งสำคัญในการประกอบโครงแบบคือการเชื่อมส่วนหัวท้ายของแผงหยวกที่ประกอบไว้เป็นส่วน ๆ ให้เป็นมุม 45 องศา เมื่อนำมาประกบกันเข้าแล้ว จะทำให้หยวกทำมุมฉากต่อกันตรงมุมอย่างสนิทไม่ให้ลายขาด หรือลายเหลื่อมกัน ประโยชน์การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อประดับตกแต่งเชิงตะกอน จิตกาธาน เมรุ พระเมรุมาศ ตั้งลูกโกศ และหีบ ก่อนทำการฌาปนกิจ ซึ่งเป็นงานอวมงคล งานหยวกจะใช้ประกอบงานมงคล คือ ลอยกระทง โขนจุก ประดับธรรมมาสน์เทศนา รูปแบบการขึ้นโครงสร้าง ความประณีต ความคิดสร้างสรรค์ มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับยศศักดิ์ เพศผู้ตาย รูปแบบมีความแตกต่างกันของกลุ่มช่างโรงเรียนผู้ใหญ่พระตำหนักสวนกุหลาบ และกลุ่มช่างแต่ละจังหวัด

วัสดุที่ใช้สร้างสรรค์ ผลงานที่สำคัญประกอบด้วย กาบกล้วยตานีที่ไม่ตกเครือ ผลไม้ มะละกอ ฟักทอง ฟัก มันเทศ เผือก สีส้มหยวก อุปกรณ์ที่สำคัญ มีดแทงหยวกต้องบางและมีความคมอย่างมาก กระบวนการถ่ายทอดความรู้การแทงหยวกของกลุ่มช่างจะถ่ายทอดความรู้ให้กับ ลูก หลาน ญาติ และคนรู้จักที่มีใจรักงานศิลปะการแทงหยวก โดยให้เป็นลูกมือ ปฏิบัติ บอกกล่าว สังเกตการณ์การทำงานของช่างที่มีความชำนาญ และทักษะการแทงหยวกเป็นแบบอย่าง คุณสมบัติของช่างแทงหยวกต้องมีความอดทน และมีใจรักงานศิลปะการแทงหยวก เรื่องของความเชื่อที่เกี่ยวกับการแทงหยวกโดยรวมจะสร้างสรรค์ผลงานเพื่อความสวยงาม เป็นเกียรติกับผู้ตาย ที่สำคัญหยวกกล้วยมีคุณสมบัติพิเศษไม่ไหม้ไฟและดูดซับกลิ่น

พิกุล ชุสกุล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากสติปัญญาที่ผ่านกระบวนการสั่งสม กลั่นกรอง พัฒนาและสืบทอดมายาวนาน เกี่ยวพันกับการดำเนินชีวิตกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติและประกอบอาชีพ สะท้อนการใช้ภูมิปัญญาด้านศิลปหัตถกรรมในการประยุกต์ใช้วัตถุดิบจากทรัพยากรในท้องถิ่น ผสมกับความสวยงามในการทำเครื่องใช้สอยต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ก่อเกิดเป็นงานฝีมือที่ประณีตงดงามและการละเล่นพื้นบ้านหลากหลายสร้างชื่อเสียงให้กับท้องถิ่น

ตอนที่ 2 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียน ด้านแนวคิดในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่นมีแนวความคิดที่สอดคล้องกันในการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าของท้องถิ่นให้ยั่งยืน ด้านการจัดการเรียนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบของกิจกรรมในหลักสูตร การจัดให้มีการประชุมระดมความคิดจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่น ผู้ปกครอง และนักเรียนเพื่อเสาะหาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตรงตามความต้องการของนักเรียนและชุมชน การเชิญผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่นเข้าร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและร่วมกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียนในโรงเรียน และการให้นักเรียนไปฝึกงานที่บ้านหรือสถานประกอบการ ด้านบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียน โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ผู้ปกครอง และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่นเข้าร่วมพัฒนาหลักสูตรและร่วมถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเป็นอย่างดี

มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปฏิบัติการผนวกรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน” ผลการศึกษารูปได้ว่า เจตจำนงแห่งอำนาจในการสร้างความมั่งคั่ง เติบโตแก่ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่อยู่เบื้องหลังความจริงของการศึกษาในระบบโรงเรียน ดังนั้นความรู้วิชาการจึงถูกสถาปนาให้เป็นจริงในรูปของสาขาวิชาและหลักสูตร โดยจัดลำดับความสำคัญแก่สาขาวิชาซึ่งทำคุณประโยชน์สูงสุดต่อภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม เพื่อความชอบธรรมต่อการได้รับรายได้ สวัสดิการ และสถานภาพทางสังคม ที่มีความเหนือกว่าสาขาวิชาอื่น ส่วนหลักสูตรได้ผลิตขึ้นมาเพื่อสร้างคนให้มีอัตลักษณ์ของผู้มีการศึกษาสำหรับประกอบอาชีพในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมเป็นสำคัญ ความรู้จึงมิได้ตอบสนองต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชน คนจึงไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ขณะที่ภูมิปัญญาของชุมชนซึ่งมีเจตจำนงที่แตกต่างออกไป อันได้แก่เจตจำนงเพื่อการดำรงชีวิตได้ถูกเบียดขับให้อยู่ในฐานะของความรู้อยายขอบ เนื่องจากไม่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานในภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่และการดำรงชีวิตในชุมชนที่ถูกปรับเปลี่ยนไป ดังนั้นการละเลยต่อภูมิปัญญาของชุมชนจึงเป็นประเด็นของการวิพากษ์โดยนักคิดในสังคม อันเป็นที่มาของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งเพื่อผนวกรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน

ผลของการผนวกรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน ทำให้อัตลักษณ์ตัวตนของภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกสลายลงให้อยู่ในฐานะของการยอมรับอัตลักษณ์ความรู้วิชาการของโรงเรียน และมีผลให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในฐานะของความรู้อะดับรอง ซึ่งต้องพึ่งพิงต่อความรู้วิชาการ กฎเกณฑ์ มาตรฐานของโรงเรียน ดังนั้นระบอบความจริงชุดใหม่ของการศึกษาจึงแสดงนัยของการอ้างไว้ซึ่งอำนาจตามเจตจำนงของการศึกษาในระบบโรงเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ในครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

1. นายประสม สุสุทธิ
(ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 5 ด้านศิลปปะการแทงหยวก)
ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม และพอดิเด่น ปี พ.ศ. 2535
2. นายเลี่ยม เครือนาค
ช่างแทงหยวก
ผู้ส่งเสริมอนุรักษ์มรดกไทย ปี พ.ศ. 2545 ด้านศิลปปะการแทงหยวก
3. นายพิษณุ สุสุทธิ
ช่างแทงหยวก
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนพรหมานุสรณ์
ผู้ส่งเสริมอนุรักษ์มรดกไทย ปี พ.ศ. 2545 ด้านศิลปปะการแทงหยวก
4. นายวิริยะ สุสุทธิ
ช่างแทงหยวก
ครูศิลปะ โรงเรียนเซนต์โยเซฟเพชรบุรี
ผู้ส่งเสริมอนุรักษ์มรดกไทย ปี พ.ศ. 2545 ด้านศิลปปะการแทงหยวก
5. นางสาวลี แสนสุด ช่างแกะสลักเครื่องสดประกอบหยวก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด
2. แบบสอบถามปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด และแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

การสร้างแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ สิ่งตีพิมพ์และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก
2. รวบรวมความรู้และข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้า มากำหนดกรอบของคำถาม เป็น 5 ด้าน คือ ด้านความเป็นเอกลักษณ์ ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด ด้านคุณค่าทางสังคม ด้านการนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทัศนศึกษา

การสร้างแบบสอบถามปลายเปิด

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ สิ่งตีพิมพ์และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก
2. รวบรวมความรู้และข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้า มากำหนดกรอบของคำถาม เป็น 5 ด้าน คือ ด้านความเป็นเอกลักษณ์ ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด ด้านคุณค่าทางสังคม ด้านการนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทัศนศึกษา

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. นัดหมายการสัมภาษณ์และสอบถามด้วยตนเอง
2. ตรวจสอบความพร้อมล่วงหน้าด้วยการใช้โทรศัพท์
3. ในวันนัดหมาย ถึงสถานที่ก่อนเวลาและตรวจสอบความพร้อมอุปกรณ์บันทึกเสียง และอุปกรณ์บันทึกภาพให้พร้อมใช้งาน
4. ทำการสัมภาษณ์และสอบถามกลุ่มเป้าหมายตามวิธีที่ได้ตกลงไว้ โดย

1. การสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ ค้นหาแนวคิดและข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ครูภูมิปัญญาไทย และช่างแทงหยวก สัมภาษณ์โดยใช้แนวคำถาม (Guide line) ที่ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ด้านความเป็นเอกลักษณ์ ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์และสืบทอด ด้านคุณค่าทางสังคม ด้านการนำความรู้ศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทัศนศึกษา เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบ โดยผู้ศึกษาไม่ชี้นำทั้งทางตรงและทางอ้อมกับผู้ให้ข้อมูลตอบไปในแนวทางที่ผู้ศึกษาต้องการ แต่อาจขอข้อมูลเพิ่มเติมในบางประเด็นที่ผู้ศึกษาต้องการรายละเอียดเพื่อเชื่อมโยงการสัมภาษณ์ให้เข้าสู่ประเด็นที่ต้องการศึกษาอย่างลึกซึ้งได้ และตรวจสอบความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้ศึกษากับผู้ให้ข้อมูลเป็นการตรวจสอบและสรุปประเด็นตามแนวคำถามเป็นระยะ พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมในการให้ข้อมูลไปพร้อมกันเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ศึกษา โดยมีการบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียงทุกครั้งที่มีการสัมภาษณ์ และบันทึกภาพในบางครั้ง

2. การสอบถาม ผู้ศึกษาได้สอบถามช่างแทงหยวกเป็นรายบุคคล ใน 5 ประเด็น ได้แก่ ความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี การส่งเสริมอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการแทงหยวก คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคม จังหวัดเพชรบุรี การนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปะการแทงหยวกจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทัศนศึกษา โดยให้ช่างแทงหยวกเขียนตอบลงในแบบสอบถาม เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วไม่ครบตามประเด็น ผู้ศึกษาได้ไปสอบถามข้อมูลจากช่างแทงหยวกเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูลและรายงาน

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสอบถาม มาวิเคราะห์ แนวคิด วิธีการในประเด็นประวัติของลายและความเป็นเอกลักษณ์ การส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด ด้านคุณค่าทางสังคม ลักษณะการนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทัศนศึกษา ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้ออาจตอบในหลายประเด็น จึงแยกข้อมูลที่ได้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็น หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้ศึกษาได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเขียนบรรยายตามข้อมูลที่ได้ และรายงานผลการศึกษาให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการศึกษา โดยแบ่งเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

1. การจัดทำประวัติของลวดลาย และ ความเป็นเอกลักษณ์
2. ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด
3. ด้านคุณค่าทางสังคม
4. ด้านการนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม
5. การนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทัศนศึกษา

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลที่ได้จากการศึกษา

การศึกษามีปัญหาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ผู้ศึกษาใช้วิธี การแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นช่างแทงหยวก ผลการศึกษาข้อมูลที่ได้ นำเสนอเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 2 การส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอดศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 3 คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคม จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 4 การนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม

ตอนที่ 5 การนำศิลปะการแทงหยวกจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา

ตอนที่ 1 ความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรี เป็นเมืองแห่งสกุลช่างโบราณ มีมาช้านาน เป็นเมืองแห่งเส้นทางผ่านไปยังภาคใต้ของไทย และติดต่อกับประเทศพม่า จึงทำให้ช่างเมืองเพชรบุรีมีความหลากหลายในด้านศิลปวัฒนธรรม และมีความสามารถเชิงช่างหลายแขนง ซึ่งช่างแทงหยวกของเพชรบุรีถือว่าเป็นช่างที่มีมาแต่โบราณ และมีความเป็นเอกลักษณ์ต่างจากสถานที่อื่น ๆ คือ การแทงหยวกแบบฟรีแฮนด์ แทงหยวกโดยไม่ต้องวาดลายใส่ลงไปในหยวก ช่างต้องรู้ลายและจำลายไทยได้อย่างแม่นยำ พร้อมทั้งจะแทงลวดลายต่าง ๆ ลงบนหยวกได้เลย ตามคำกล่าวของช่างประสม สุขสุทธิ ที่ว่า เอกลักษณ์การแทงหยวกของเมืองเพชร ช่างแทงหยวกต้องมีการเรียนรู้ลวดลายที่จะแทงหยวกให้อยู่ในความทรงจำอย่างแม่นยำ เวลาปฏิบัติการแทงหยวก จะไม่ต้องใช้แบบลวดลายไปวางไว้บนหยวก ช่างแทงหยวกทุกคนสามารถแทงลวดลายต่าง ๆ แบบฟรีแฮนด์ได้เป็นอย่างดี และคำกล่าวของช่างเลี่ยม เครือนาคร ได้กล่าวว่า เอกลักษณ์การแทงหยวกของเมืองเพชร แตกต่างจากที่อื่น คือ การแทงหยวกแบบฟรีแฮนด์ ช่างสามารถแทงหยวกได้เลย โดยไม่ต้องวาดลวดลายก่อน ฝึกฝนโดยการเขียนลายไทยให้คล่องก่อนแล้วแทงหยวกได้เลย และช่างสลี แสนสุด กล่าวว่า การแทงหยวกของจังหวัดเพชรบุรี ที่แตกต่างจากที่อื่น คือ ช่างต้องรู้ลายและจำลายไทยได้อย่างแม่นยำพร้อมที่จะแทงลวดลายบนหยวก (กาบกล้วย) ได้โดยมีต้องเขียนลวดลายหรือลอกลายใส่ลงไปในหยวก ฉะนั้นจึงถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นซึ่งไม่มีใครหรือจังหวัดใดทำได้เช่นนี้ และลวดลายที่ใช้ในการแทงหยวกจะมีการดัดแปลง และประยุกต์นำลายไทยมาใช้ โดยใช้การเลียนแบบธรรมชาติ มาสร้างสรรคัลลายบนหยวกให้เกิดความสวยงาม และเป็นแบบเฉพาะ เป็นเอกลักษณ์ของช่างแทงหยวกเมืองเพชรบุรีตามคำกล่าว

ของช่างวิริยะ สุสุทธิ ได้กล่าวว่า มีการประยุกต์ลายที่ใช้ในการแทงหยวก โดยการเลียนแบบธรรมชาติ เป็นลายธรรมชาติ ซึ่งมีความอ่อนช้อยงดงาม โดยได้จากเถาไม้เลื้อยนำมาดัดแปลงเป็นลายกนกเปลว สاهر่ายหรือปะการังได้ทะเลนำมาดัดแปลงเป็นลายกนกสاهر่าย ลายรักร้อยได้มาจากดอกกรักที่นำมาร้อยเป็นพวงมาลัย แม้กระทั่งพุ่มทางสัตว์เช่นหางสิงโตนำมาดัดแปลงเป็นลายหางโต หรือจากใบไม้ เช่น ใบเทศนำมาดัดแปลงเป็นลายกนกใบเทศ และลายต่างๆ อีกมากมาย ประกอบด้วย ลายเกสรกระจ่างวน ลายกระจ่างปฏิญาณ และลายกลีบบัวที่ช่างแทงหยวกได้นำมาดัดแปลงจนเกิดเป็นลายเฉพาะของช่างแทงหยวกเมืองเพชรบุรีที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มาประกอบกับลายดั้งเดิม คือ ลายพื้นปลา ลายพื้นสาม และลายพื้นห้า นอกจากนี้ยังมีลวดลายที่ใช้ประกอบการแทงหยวก เช่น ลายหน้ากระดานรักร้อย ลายหน้ากระดานวัดเกล้า ลายหน้ากระดานกนกเปลว ลายหน้ากระดานลูกฟักกำมปู ลายเถา ลายกนกใบเทศ ลายเสาด้อยอด ลายเสาหางโต ซึ่งช่างจะต้องมีความชำนาญในการแทงลวดลายเป็นพิเศษที่จะต้องวางลวดลายให้อยู่บนกาบกล้วยที่มีพื้นที่จำกัด อันเป็นจุดเด่นเฉพาะของเมืองเพชร อีกทั้งประยุกต์ลายน่องสิงห์พัฒนาเป็นลายสاهر่ายประกอบการทำเสา เกิดความแปลกตาละเอียด อ่อนช้อย สวยงาม ในการแบ่งลักษณะของลายแทงหยวก สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ลายพื้นฐาน ประกอบด้วย ลายพื้นหนึ่ง ลายพื้นสาม ลายพื้นห้า คือลายที่ช่างใช้เป็นลายกระจัด เมื่อแทงแล้วสามารถใช้ได้ทั้ง 2 ด้าน ส่วนใหญ่แต่เดิมช่างโบราณจะใช้ลายเหล่านี้เป็นลายหลักในการประกอบหยวก และเป็นลายที่ใช้ฝึกหัดการแทงหยวก เมื่อนำมาประกอบทับซ้อนกันจะเกิดความสวยงาม ละเอียด มักจะพบเห็นลายเหล่านี้ประกอบเป็นลายพื้นฐานของแผงหยวก โดยเฉพาะลายพื้นหนึ่ง จะทำให้ผลงานนั้นดูมีความละเอียดสวยงาม ส่วนลายพื้นสามและลายพื้นห้า เมื่อนำมาประกอบจะทำให้เกิดความสวยงามในรูปแบบของลายกระจัด ดังภาพประกอบ 20 - 21

ลายพื้นหนึ่งแบบกลีบบัว

ลายพื้นสาม

ภาพประกอบ 20 ลายพื้นฐาน

ลายฟันห้ำ

ภาพประกอบ 21 ลายพื้นฐาน (ต่อ)

2. ลายหน้ากระดาน ประกอบด้วย ลายรักร้อย ลายรัดเกล้า ลายกนกเปลว ลายลูกฟักก้ามปู ลายกนกใบเทศ ลายเถา ลายเสาด้อยอด ลายเสาทองโต คือลายที่มีการพัฒนามาจากลายพื้นฐานที่แทงขึ้นให้เกิดลวดลายนำไปปิดทับบนแผ่นหนังของการประกอบหอยก มีลักษณะการแทงลงบนกาบกล้วยให้เกิดเป็นช่องของลวดลาย โดยไม่แยกออกจากตัวกาบกล้วย จะเกิดลายติดอยู่บนกาบกล้วย และจะเกิดช่องแสงหรือช่องว่าง ส่วนใหญ่ลวดลายที่ได้นั้นมีแนวคิดและรูปแบบมาจากธรรมชาติ ดังภาพประกอบ 22 - 23

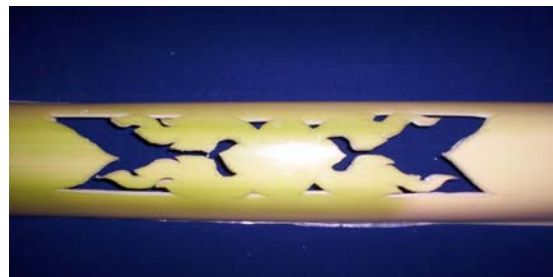
ลายหน้ากระดานรักร้อย

ลายหน้ากระดานรัดเกล้า

ลายหน้ากระดานกนกเปลว

ลายหน้ากระดานลูกฟักก้ามปู

ภาพประกอบ 22 ลายหน้ากระดาน

ลายกนกใบเทศ

ลายเถา

ลายเส้นตัวยอด

ลายเส้นหางโต

ภาพประกอบ 23 ลายหน้ากระดานประกอบเสา

3. ลายประยุกต์ ประกอบด้วย ลายกระจังรวน ลายกระจังปฏิญาณ ลายน่องสิงห์ ลายสาหร่าย เป็นการพัฒนาลายตามความคิดและจินตนาการของช่างแท่งหยวกที่ต้องการให้เกิดความวิจิตรสวยงาม ละเอียดและอ่อนช้อย เป็นการแท่งลายบนกาบกล้วยที่เน้นลายละเอียดและเมื่อแกะลายออกมาแล้วใช้ได้เพียงด้านเดียว ไม่เหมือนลายพื้นฐานที่ใช้ได้ทั้ง 2 ด้านของกาบกล้วย ช่างแท่งหยวกต้องมีความชำนาญในเรื่องลวดลายโดยผ่านการฝึกฝนการเขียนลาย และแท่งหยวกได้เป็นอย่างดี ดังภาพประกอบ 24

ลายกระจังรวน

ลายกระจังปฏิญาณ

ลายน่องสิงห์

ลายสาหร่าย

ภาพประกอบ 24 ลายประยุกต์

ก่อนเริ่มแทงหยวกช่างแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี จะมีพิธีไหว้ครู เหมือนช่างศิลป์แขนงอื่นทั่ว ๆ ไป ในการทำงานศิลป์ ซึ่งในพิธีไหว้ครู จะมีความเรียบง่าย และมีเครื่องบูชาครู อันประกอบไปด้วย ดอกไม้ที่สามารถหาได้ตามสภาพท้องถิ่น ธูป เทียน น้ำ เหล้า ยา บุหรี่ และอื่นๆ ที่ช่างเห็นสมควรและเหมาะสม ประกอบกับเครื่องมือแทงหยวกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ ช่างจะนำมาใส่ไว้ในถาดรวมกันเพื่อบูชาครู ช่างทุกคนต้องทำพิธีไหว้ครู และบูชาเครื่องมือก่อนลงมือทำงาน ในกรณีที่เป็นงานสำคัญ อาจจะมีพิธีไหว้ครูที่พิเศษ และใหญ่กว่าเดิมให้เหมาะสมกับงานนั้น อาจมีบายศรีหรือเครื่องไหว้ เช่น หัวหมู เครื่องกระยาบวช ครอบตามประเพณีเดิม ซึ่งบางครั้งอาจจะตรงกับวันครูใหญ่ (วันพฤหัสบดี) ส่วนใหญ่จะทำพิธีไหว้ครูในช่วงเช้า เพราะการแทงหยวกจะเริ่มทำในช่วงบ่ายไปจนถึงเช้าวานรุ่งขึ้น หลังจากประกอบพิธีไหว้ครูเสร็จ ช่างแทงหยวกจะเริ่มทำการแทงหยวก ถือว่าเป็นเอกลักษณ์โดยรวมของช่างแทงหยวกทั่วไป ดังภาพประกอบ 25

ภาพประกอบ 25 ไต่บูชาครู (ไหว้ครู) ก่อนการแทงหยวก

เมื่อช่างแพะหยวกแพะหยวกครบชิ้นงานได้ครบลายที่ได้ออกแบบไว้ ลำดับต่อไปก็คือการประกอบชิ้นลาย ได้แก่ การนำหยวกที่แพะแต่ละชิ้นที่แระไว้ลงสี โดยใช้สีเคมีแระลายตามต้องการแล้ว จึงนำมาประกอบเข้าเป็นชิ้นงานของส่วนต่าง ๆ เป็นส่วนฐานหรือส่วนล่าง ส่วนกลาง ส่วนบน และเสา ซึ่งมีการประกอบลายของแต่ละส่วน ดังภาพประกอบ 26 - 29

ภาพประกอบ 26 การประกอบแพะหยวกส่วนฐาน

1. **ส่วนฐานหรือส่วนล่าง**ของเมรุประกอบด้วยการเรียงหยวกที่แพะเป็นลวดลายให้เป็นแพะ การเรียงลายมี 2 แบบ คือ แบบบัวคว่ำลง ส่วนบัวหงาย เป็นการวางลายให้ยอดลายหงายขึ้น การเรียงหยวกของส่วนฐาน จัดเรียงจากบนลงล่าง ดังนี้

- 1.1 ลายพื้นสาม หรือลายพื้นห้าซ้อน 2 ชั้น แบบบัวหงาย
- 1.2 ลายพื้นหนึ่งแบบบัวหงาย
- 1.3 คิ้ว
- 1.4 ลายพื้นหนึ่งแบบบัวคว่ำ
- 1.5 พนัก
- 1.6 ลายพื้นสามซ้อน 3 ชั้น แบบบัวหงาย
- 1.7 ลายพื้นหนึ่ง แบบบัวหงาย
- 1.8 คิ้ว
- 1.9 ลายพื้นหนึ่ง แบบบัวคว่ำ
- 1.10 ลายพื้นสาม หรือลายพื้นห้าซ้อน 2 ชั้น แบบบัวคว่ำ

ภาพประกอบ 27 การประกอบแผงหยวกส่วนกลาง

2. ส่วนกลาง ประกอบด้วย การเรียงลายของส่วนกลางจากบนลงล่าง มีดังนี้
 - 2.1 ลายพื้นสาม 2 ชั้น แบบบัวหงาย
 - 2.2 ลายพื้นหนึ่ง แบบบัวหงาย
 - 2.3 คิ้ว
 - 2.4 ลายพื้นหนึ่ง แบบบัวคว่ำ
 - 2.5 ลายหน้ากระดาน
 - 2.6 ลายพื้นหนึ่ง แบบบัวหงาย
 - 2.7 คิ้ว
 - 2.8 ลายพื้นหนึ่ง แบบบัวคว่ำ
 - 2.9 ลายกระจังรวน แบบบัวคว่ำ

ภาพประกอบ 28 การประกอบแผงหยวกส่วนบน

3. ส่วนบน เป็นส่วนที่รับลูกโกศและลูกหีบ ประกอบด้วย การเรียงลายของส่วนบนลงล่าง มีดังนี้

- 3.1 ลายบัวใหญ่ 3 ชั้น แบบบัวหงาย
- 3.2 ลายพื้นหนึ่ง แบบบัวหงาย
- 3.3 คิ้ว
- 3.4 ลายพื้นหนึ่ง แบบบัวคว่ำ
- 3.5 ลายหน้ากระดาน
- 3.6 ลายพื้นหนึ่ง แบบบัวหงาย
- 3.7 คิ้ว
- 3.8 ลายพื้นหนึ่ง แบบบัวคว่ำ
- 3.9 ลายพื้นสาม 2 ชั้น แบบบัวคว่ำ

ภาพประกอบ 29 การประกอบแผงเสา

4. การประกอบเสา ลำดับของลายประกอบเช่นเดียวกับการประกอบส่วนฐาน ต่างกันที่ลายที่ใช้เท่านั้น ส่วนที่เป็นเสาประกอบด้วย ลายน่องสิงห์ ลายพินหนึ่ง คิ้ว และลายเสา การเรียงลายของเสาจะมีลักษณะที่เหมือนกันทั้งสองข้าง ประกอบด้วยลาย ดังนี้

- 4.1 ลายน่องสิงห์
- 4.2 ลายพินหนึ่ง
- 4.3 คิ้ว
- 4.4 ลายพินหนึ่ง
- 4.5 ลายเสา
- 4.6 ลายพินหนึ่ง
- 4.7 คิ้ว
- 4.8 ลายพินหนึ่ง
- 4.9 ลายน่องสิงห์

ในการประกอบขึ้นส่วนกับเชิงตะกอน มีวิธีการประกอบขึ้นส่วน คือ การนำหยวกที่แทงเป็นหลอดลายแต่ละชิ้นมาประกอบกันเป็นแผงของส่วนต่าง ๆ แล้วนำแผงส่วนต่างๆ ไปประกอบกับเชิงตะกอนของเมรุหรือพลับพลา การประกอบกันของชิ้นส่วนลายของส่วนฐาน ส่วนกลาง และส่วนบน มีวิธีการประกอบเหมือนกัน โดยมีขั้นตอน ดังนี้ พันธ์ หรือลายหน้ากระดาน และลายเสา การประกอบลายต้องทำในส่วนนี้ก่อนเป็นอันดับแรก คือ ต้องใช้กาบกล้วยเป็นพื้นหนึ่งกาบวางคว่ำลง กาบกล้วยชิ้นนี้อาจใช้กาบกล้วยที่มีสีไม่ขาวหรือมีดำหนักก็ได้ ใช้น้ำลูบกาบกล้วยให้เปียกชุ่ม นำกระดาษสีมาวางทาปให้ยาวตลอดความยาวของหยวก โดยเอาด้านที่มีสีขึ้น ใช้มือลูบกระดาษให้เรียบเพื่อให้กระดาษกระชับติดบนผิวของหยวก ถ้าทำลายหน้ากระดานหรือลายเสา ก็นำลายมาวางทับบนกระดาษสี จะมองเห็นสีที่สวยงามตามช่องว่างของลาย และการประกอบลายชิ้นต่าง ๆ เริ่มจากการวางลายพื้นสาม 2 ชั้น วางลายพื้นหนึ่ง คิ้ว ลายพื้นหนึ่ง ต่อด้วยลายพื้นห้า 2 ชั้น ในขั้นตอนนี้ต้องช่วยกันจับสองคนจัดวางลายให้ได้ระดับ แล้วใช้ตอกแทงให้ทะลุ ส่วนตอกอีกด้านก็ม้วนแทงเป็นตัวยูให้ทะลุอีกด้านหนึ่งเช่นเดียวกัน การยัดลายด้วยตอกยัดหัวทำยวมสองเส้น ในการประกอบลายอีกหนึ่งด้าน เอาลายพื้นหนึ่งเสียบตอกที่เผล่ออกมาให้ได้ระดับ ต่อด้วยคิ้ว ลายพื้นหนึ่ง และลายพื้นสาม 2 ชั้น แล้วปิดม้วนตอกที่เผล่ออกมาทั้ง 4 เส้น ให้เป็นปมเสียบย้อนเก็บปลายตอกที่หยวกกล้วย ดังภาพประกอบ 31 – 32

ภาพประกอบ 30 การประกอบแผงหยวกกับเชิงตะกอน

ขั้นตอนการประกอบแผงหยวกที่เหมือนกันในแต่ละชั้น

1. การเตรียมพั้ง

2. ตัดกระดาษ

3. การวัดขนาด

4. เตรียมลายที่จะประกอบ

5. ใช้ดอกแทงกระจิงบัวคว่ำ

6. ประกอบบัวคว่ำกับพั้ง

7. เพิ่มจำนวนตอก

8. เริ่มประกอบด้านบัวหาง

9. จับวางลายให้ได้ระดับ

10. การบิดตอก

11. การเก็บปลายตอก

12. แผงหยวกที่เสร็จสมบูรณ์

ภาพประกอบ 32 ขั้นตอนการประกอบแผงหยวก (ต่อ)

ความโดดเด่นในรูปแบบของเชิงตะกอนอีกประการหนึ่ง คือ ใช้ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานมาจากเชิงตะกอนแบบโบราณ เกิดผลงานที่สวยงาม ซึ่งจะมีทั้งแบบเชิงตะกอนลูกโกศ และเชิงตะกอนแบบลูกหีบ (โลงศพ) ดังภาพประกอบ 33 - 34

ภาพประกอบ 33 รูปแบบเชิงตะกอนแบบลูกโกศ

ภาพประกอบ 34 รูปแบบเชิงตะกอนแบบลูกหีบ (โลงศพ)

นอกจากการแทงหยวกที่มีลวดลายที่สวยงามและอ่อนช้อยแล้ว ยังมีการนำเอาผลไม้ต่าง ๆ มาแกะสลักและดัดแปลงเป็นสิ่งประกอบการแทงหยวก ซึ่งเรียกว่า การแทงหยวกประกอบเครื่องสด เช่น มะละกอแกะสลักเป็นดอกกุหลาบ ฝรั่งแกะสลักเป็นน้อยหน้า พักทองแกะสลักเป็นพญานาค มันแกวแกะสลักเป็นไข่เค็ม และหัวหอมแกะสลักเป็นดอกกุหลาบ ดังภาพประกอบ 35

ภาพประกอบ 35 การแกะสลักเครื่องสดประกอบหยวก

เอกลักษณ์การแทงหยวกเมืองเพชร ตั้งแต่โบราณมา จะตกแต่งการแทงหยวกในงานศพ เท่านั้น จะไม่ใช่ตกแต่งงานมงคลต่าง ๆ เพราะถือว่าหยวกเป็นวัสดุที่เหี่ยวไว ไม่ยั่งยืน จึงไม่ควรใช้กับงานมงคลต่าง ๆ แต่เนื่องจากสภาวะแวดล้อม และความต้องการของสังคมในปัจจุบันไม่ถือว่าวัสดุจะคงทนถาวรหรือไม่ ใช้แต่เหตุการณ์เฉพาะหน้าให้สำเร็จลุล่วงไปงานใดงานหนึ่ง โดยใช้เวลาไม่กี่ชั่วโมง เช่น งานแต่งงาน งานกาล่าดินเนอร์ จึงมีการนำหยวกมาใช้ตกแต่งในงานและกิจกรรมดังกล่าว โดยไม่ถือว่าเป็นงานมงคลหรืองานอวมงคล จึงต้องมีการอนุโลมไปตามความต้องการของสังคม ตามคำกล่าวของช่างสลั้ แสนสุด ที่ว่า นอกจากการแทงหยวกที่มีลวดลายที่สวยงามและอ่อนช้อยแล้ว คณะช่างแทงหยวกเมืองเพชรบุรียังนำเอาผลไม้ต่าง ๆ มาดัดแปลงเป็นสิ่งประกอบการแทงหยวก จึงเรียกว่า การแทงหยวกประกอบเครื่องสด

ตอนที่ 2 การส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอดศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

ช่างแทงหยวกทั้ง 5 คน มีความเห็นด้วยกับการส่งเสริม การอนุรักษ์สืบทอดด้านศิลปะการแทงหยวกประกอบเครื่องสด เนื่องจากศิลปะการแทงหยวกนี้ นับวันก็จะหมดไปกับวัฒนธรรมเก่าประเพณีต่าง ๆ โดยความเร่งรีบทางประเพณี เวลา วัฒนธรรมใหม่ ๆ มาทำให้พิธีการนั้นต้องเร่งรีบตามกันไป ศิลปะการแทงหยวกที่ใช้ประกอบตกแต่งเชิงตะกอนก็หมดไป เพราะมีงานศพต่างก็ต้องรีบจัดงานให้เสร็จไป มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการอนุรักษ์ไว้ ทั้งประเพณีเดิม วัฒนธรรมเดิม สังคมวิถีชีวิตเดิม และศิลปะเดิมควบคู่กันไป จะทำให้ศิลปะการแทงหยวกนั้นยังคงอยู่และมีให้เห็น โดยเฉพาะควรมีการส่งเสริมอย่างลึกในทุกระดับ ทั้งทางด้านตัวบุคคล องค์ภูมิปัญญาที่ต้องมีการดูแลและสนับสนุนให้องค์ภูมิปัญญาด้านการแทงหยวกมีชีวิตความเป็นอยู่ที่พอจะเป็นแหล่งความรู้ได้ดี ตามคำกล่าวของช่างประสม สุสุทธิ ที่ว่า ผลงานศิลปะการแทงหยวกเป็นศิลปะชั้นเอก ยอดเยี่ยมของโลก ซึ่งไม่มีประเทศไหนในโลก ใช้ต้นกล้วยมาประดิษฐ์เป็นงานศิลปะได้อย่างสวยงาม เพราะคนทั่วโลกรู้จักแต่กินกล้วยเท่านั้น ดังนั้น คณะช่างแทงหยวกได้อนุรักษ์ ร่วมถ่ายทอด และส่งเสริมศิลปะการแทงหยวกอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีนักศึกษาจากสถาบันต่างๆ รวมทั้งผู้ที่สนใจมาขอคำแนะนำ ชี้แนะและถ่ายทอดศิลปะการแทงหยวกอยู่เป็นประจำ จึงเห็นได้ว่า สมควรที่จะอนุรักษ์ให้เป็นมรดกทางศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรีตลอดไป ช่างเลี่ยม เครือนาค ได้กล่าวว่า ในการส่งเสริม อนุรักษ์ และสืบทอดงานแทงหยวก ช่างแทงหยวกทุกคนได้พยายามสืบทอดให้กับคนรุ่นใหม่ และผู้ที่สนใจทุกคน ไม่ได้รับจ้างสอน แต่เป็นวิทยากรพิเศษและเป็นครูผู้สอนสอนให้ฟรี ตรงกับความเห็นของช่างสาลี แสนสุด ที่ว่า การอนุรักษ์สืบทอดด้านศิลปะการแทงหยวกนี้พร้อมที่จะให้คำแนะนำและชี้แนะตลอดเวลากับผู้ที่มีความสนใจเป็นพิเศษ และสอนให้ด้วยความเต็มใจ เพราะเมื่อทำได้แล้ว จะเกิดความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าความงามของศิลปะการแทงหยวกจึงช่วยอนุรักษ์สืบสานให้คงอยู่ต่อไป ช่างพิชญ์ สุสุทธิ กล่าวว่า เนื่องจากงานแทงหยวกเป็นงานที่มีเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งชาวต่างชาติที่มาเห็นจะแปลกตา และมีความชื่นชอบมาก ฉะนั้น สถาบันการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ควรมีการจัดหลักสูตรเสริมในสาขางานแทงหยวก เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่รู้จักศิลปะชนิดนี้ จะได้ช่วยกันสืบสานให้คงอยู่ต่อไป สอดคล้องกับความเห็นของช่างวิริยะ สุสุทธิ ที่ว่า มีการส่งเสริมศิลปะการแทงหยวกเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา และการศึกษาพิเศษในทุกแขนง มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการศิลปะการแทงหยวกอย่างต่อเนื่องให้กับเยาวชน และผู้ที่มีความสนใจ รวมทั้งผู้ด้อยโอกาสทางสังคม (ผู้ต้องหา) ทั้งยังมีการเผยแพร่ในรูปแบบของวีดิทัศน์จากรายการต่างๆ ของทางสถานีโทรทัศน์ที่มาทำการถ่ายทำ ซึ่งตรงกับเป้าหมายของคณะช่างแทงหยวกเพชรบุรีที่ต้องการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และเป็นการอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวกของเมืองเพชรให้คงอยู่ต่อไป

คณะช่างแพทยหยาบเพชบุรีพร้อมที่จะให้คำแนะนำ ร่วมถ่ายทอด เผยแพร่ และส่งเสริม ศิลปะการแพทยหยาบอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีนักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่สนใจมาขอคำแนะนำ ชี้แนะและถ่ายทอดศิลปะการแพทยหยาบเป็นประจำ โดยการสอน เขียนลายไทยให้เป็น และสาธิตการแพทยหยาบแบบฟรีแฮนด์

ตอนที่ 3 คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคม จังหวัดเพชบุรี

ตามแนวคิดของคณะช่างแพทยหยาบจังหวัดเพชบุรี เห็นว่าศิลปะการแพทยหยาบมีคุณค่าต่อ ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งเป็นงานวิจิตรศิลป์ผสมกับงานหัตถศิลป์ที่มีการถ่ายทอดแบบองค์ความรู้จาก รุ่นสู่รุ่น โดยอาจอ้างถึงในการสันนิษฐานถึงเหตุการณ์ในสมัยโบราณ ซึ่งช่างเลี่ยม เครือนาถได้กล่าว ไว้ว่า ศิลปะการแพทยหยาบเกิดขึ้นจากสมัยพระนเรศวรมหาราชล่าแผ่นดิน ในสมัยก่อนช่างอันดับ 1 คือ ช่างเหล็ก อันดับ 2 คือช่างแพทยหยาบ ไปรบที่ไหนก็ตายที่นั่น เผลอที่นั่น ใช้ไม้ไผ่เป็นเชิงตะกอน แล้วนำต้นหยาบ (ต้นกล้วย) มาคุมเชิงตะกอนก่อนจะเผา แล้วพัฒนาหยาบให้เกิดลวดลายที่สวยงาม จนเกิดคุณค่าแห่งความงามต่อสังคมไทยเรา ในการแพทยหยาบจะช่วยพัฒนาสังคมในด้านจิตใจ ให้คน เห็นคุณค่า “ปรัชญา” ความสดสวย ไม่ซ้ำก็เหี่ยวแห้งเป็นธรรมดาตามหลักศาสนา การแพทยหยาบ ของช่างเมืองเพชรไม่เหมือนใครในโลก เพราะมีต้นกล้วยทั่วโลก แต่มีประเทศไทยประเทศเดียวที่นำ ต้นกล้วยมาทำงานศิลปะให้เกิดความสวยงาม และมีส่วนพัฒนาสังคมในด้านความสวยงามของ ศิลปวัฒนธรรม เพราะเป็นงานที่ละเอียดอ่อน งานแพทยหยาบแต่ละชิ้น มีลวดลายที่ไม่เหมือนกัน และความหมายของลายแต่ละลายนั้นต้องมีความเหมาะสมกับรูปทรงด้วย ด้านการมีสมาธิในการ ทำงาน ช่างแพทยหยาบมีความจำลวดลายต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ และต้องทำอย่างประณีต มีสมาธิ มั่นคง งานที่ออกมาก็จะดูอ่อนช้อยและสวยงาม ด้านความสามัคคี การทำงานนี้เป็นการทำงานกลุ่ม ต้องอาศัยทีมงานแต่ละคนจะแบ่งลาย แบ่งหน้าที่กัน (เพราะเป็นของสด) ดังนั้นเมื่อแต่ละคนทำงาน ส่วนของตนเสร็จ ก็จะนำมาประกอบกันเป็นโครงหยาบที่สมบูรณ์ เกิดเป็นผลงานศิลปะการแพทยหยาบ ที่งดงาม ที่เกิดจากคณะช่างแพทยหยาบจังหวัดเพชบุรี เป็นที่เชิดหน้าชูตา และสร้างคุณค่าทาง วัฒนธรรมและประเพณีเดิมของสังคม จังหวัดเพชบุรี

ตอนที่ 4 การนำความรู้ด้านศิลปะการแพทยหยาบไปประกอบอาชีพเสริม

ในการสัมภาษณ์ช่างแพทยหยาบจังหวัดเพชบุรี เห็นได้ว่าศิลปะการแพทยหยาบมีลักษณะของ ความเป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยความรัก ความศรัทธา มีความซื่อสัตย์ และมองเห็นในคุณค่า พร้อมทั้ง มีความมุ่งมั่นอย่างแท้จริง และต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ในขณะเดียวกันต้องมีพรสวรรค์ด้วย งานศิลปะการแพทยหยาบเป็นงานฝีมือ จึงไม่สามารถจำกัดราคาที่แน่นอนตายตัวได้ สุดท้ายแต่งงาน

ใหญ่งานเล็ก เพราะค่าฝีมือไม่สามารถประมาณคุณค่าได้ สุดท้ายแต่คนจะนิยม มีการส่งเสริมการนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบเป็นอาชีพเสริม โดยอาจจะใช้เป็นวิชาชีพติดตัวในการเสริมคุณค่าให้กับตนเอง และนำไปประยุกต์เข้ากับกระบวนการทำงานที่มีอยู่เสริมการแทงหยวกให้มีคุณค่ากับงานที่ทำมากขึ้น โดยการนำศิลปะการแทงหยวกไปปรับประยุกต์ใช้กับงานหยวกทั่วไป และงานแขนงอื่น เช่น การแทงหยวกเพื่อใช้ตกแต่งสถานที่ ตกแต่งอุปกรณ์ต่าง ๆ ในงานมงคล โดยการแทงหยวกเป็นโคมไฟ หรือแทงหยวกเป็นเครื่องประดับ แทงหยวกเป็นแจกันปักดอกไม้ประกอบบนโต๊ะอาหาร ตามโรงแรม นอกจากการแทงหยวกแล้วยังมีการแกะสลักผัก ผลไม้ต่าง ๆ เพื่อนำไปประกอบกับหยวกให้มีความสวยงามมากยิ่งขึ้น และยังสามารถนำไปประกอบเป็นอาหารได้อีกด้วย ดังภาพประกอบ 36 – 37

โคมไฟ

ประดับตกแต่งจานอาหาร

ปักปักผม

ที่ขึงเครื่องดื่ม

ภาพประกอบ 36 รูปแบบชิ้นงานของศิลปะการแทงหยวกที่นำมาประยุกต์ใช้

ประกอบช่อดอกไม้

ทำพวงมาลา / ทำพวงหรีด

ที่รัดขวด

ที่รัดแก้วเครื่องดื่ม

ประดับต้นเทียนพรรษา

ภาพประกอบ 37 รูปแบบชิ้นงานของศิลปะการแทงหยวกที่นำมาประยุกต์ใช้ (ต่อ)

รายได้และค่าจ้างในงานแทงหยวก

ศิลปะการแทงหยวกแต่เดิมเป็นการสร้างสรรค์งานศิลปะแบบอวดฝีมือของช่างต่าง ๆ มาแสดงฝีมือแทงลงบนกาบกล้วยในงานศพของญาติ ๆ ในการเผาศพ มิได้มีสินจ้างแต่อย่างใด เป็นที่พบปะรวมกลุ่มของช่างและบรรดาญาติมารวมกันตกแต่งเชิงตะกอนเผาศพให้เกิดความสวยงาม ต้นกล้วยหรือกาบกล้วยยังเป็นฉนวนกันความร้อนขณะเผาศพอีกด้วย ฉะนั้นค่าแรงค่าจ้างจึงถือว่าไม่มี แต่เมื่อมีผู้สนใจและมีการจัดตกแต่งดอกไม้ในงานศพ งานแทงหยวกก็กลายมาเป็นงานที่มีราคา ค่าใช้จ่าย เพราะเป็นงานศิลปะขั้นสูงที่ต้องใช้ทั้งความรู้ ความสามารถและเวลาที่รวดเร็ว จึงมีการพัฒนาด้านราคาค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมาเป็นรายได้ให้กับช่างแทงหยวกเป็นมาตรฐาน แต่สามารถประมาณการได้ดังนี้

รูปแบบเชิงตะกอน	สถานที่	ราคา	ค่ายานพาหนะ
แบบลูกโกศ	ในจังหวัดเพชรบุรี	8,000 – 10,000	-
	ต่างจังหวัดไม่ต่างเขต	10,000 – 15,000	2,000
	ต่างจังหวัดต่างเขต	13,000 – 20,000	4,000
แบบลูกหีบ	ในจังหวัดเพชรบุรี	15,000 – 17,000	1,000
	ต่างจังหวัดไม่ต่างเขต	15,000 – 20,000	2,000
	ต่างจังหวัดต่างเขต	20,000 – 30,000	4,000

ภาพประกอบ 38 ตารางค่าจ้างในงานแทงหยวก

โดยจะเป็นการประเมินตามราคาวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานแต่ละครั้ง ไว้ดังนี้

1. ต้นกล้วย ต้นละ 20 – 50 บาท
2. ดอกเส้นละ 2 บาท ประมาณ 200 เส้น ต่องาน
3. กระดาษอังกฤษสี 20 แผ่น แผ่นละ 10 – 12 บาท
4. ผลไม้ในการแกะสลัก 300 – 500 บาท (มะละกอ พักทอง ฝรั่ง ฯลฯ)
5. ไม้เสียบ 5 มัด มัดละ 20 บาท
6. สีปากกาเคมี 10 – 20 ด้าม ด้ามละ 15 บาท

ค่าจ้างช่าง

1. หัวหน้าช่าง	3,000 – 5,000	บาท
2. ช่างฝีมือ	1,000 – 1,500	บาท
3. ช่างประกอบ	800 - 1,000	บาท
4. ลูกมือ	500 - 800	บาท

ตอนที่ 5 การนำศิลปะการแทงหยวกจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา

ในการเรียนรู้ด้านศิลปะทุกแขนง ถือว่าเป็นศาสตร์ แห่งการเรียนรู้ ด้านความคิด ทักษะ และที่สำคัญคือด้านสุนทรียภาพ อารมณ์ของคน เพื่อไม่ให้งานศิลปะการแทงหยวกต้องสูญไปกับกาลเวลา ช่างแทงหยวกทุกท่าน จึงเห็นสมควรเป็นอย่างยิ่งว่า ควรนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเฉพาะกระบวนการเรียนแบบสำเร็จรูปในระยะเวลาสั้น ๆ พร้อมมีการฝึกการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย สามารถทำได้ ทำเป็น แต่ต้องให้เข้าใจพื้นฐานการแทงหยวก การจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ศิลปะการแทงหยวกในรูปแบบต่าง ๆ ก็สามารถแยกเป็นประเด็นโดยใช้หลักการแทงหยวก เช่น การแทงหยวกพื้นฐาน การแทงหยวกโบราณ การแทงหยวกประกอบเชิงตะกอน (งานจริง) กิจกรรมฝึกประสบการณ์จริง กิจกรรมการเรียนรู้การแทงหยวกเพื่อการประยุกต์ใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการประกอบเสริมอาชีพ โดยกลุ่มช่างแทงหยวกได้จัดทำเป็นหลักสูตรภูมิปัญญาและหลักสูตรสอดแทรก และได้ดำเนินการจัดทำแผนการสอนให้กับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 จนถึงระดับอุดมศึกษา ที่ต้องการเรียนรู้เรื่องศิลปะการแทงหยวก กระบวนการ ทักษะ ตลอดจนสามารถนำศิลปะการแทงหยวกไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ดังตัวอย่างหลักสูตรและแผนการสอน ซึ่งทั้งหมดเป็นส่วนสำคัญในการที่จะส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปกรรมการแทงหยวกให้ดำรงอยู่ พร้อมเสริมคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมไทย จนสามารถปรับใช้ในการพัฒนาคน พัฒนาสังคมต่อไป และเกิดความภาคภูมิใจในงานศิลปะไทย

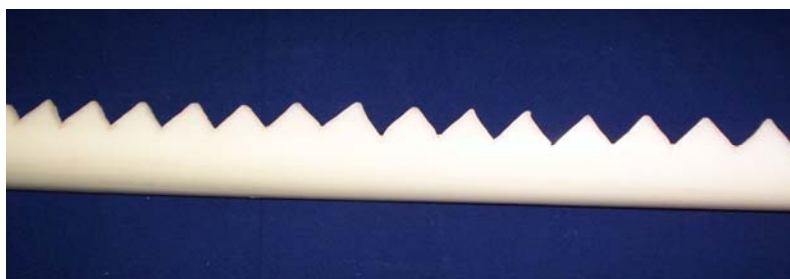
รูปแบบการจัดกิจกรรมในการแทงหยวก

1. การจัดกิจกรรมศึกษาการดูงานจริงในการปฏิบัติงาน
2. สาธิตการแทงหยวก
3. การให้การอบรมเกี่ยวกับการแทงหยวก
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดแทรกการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. การเผยแพร่ศิลปะการแทงหยวกในรูปแบบของสารสนเทศ สื่อทุกแขนง
6. กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะการแทงหยวกแก่ผู้สนใจ และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมหลักสูตร ในองค์รายวิชาที่จะนำไปประกอบอาชีพเสริมได้นั้น ในสาระหลักสูตรต้องประกอบไปด้วย ประวัติของศิลปะการแทงหยวก เอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ที่สำคัญแล้ว อีกประการหนึ่งคือการเรียนรู้ในสาระประวัติของลวดลายการแทงหยวกในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ลายพื้นหนึ่ง ลายพื้นสาม ลายพื้นห้า ลายหน้ากระดานรักร้อย ลายหน้ากระดานรดเกล้า ลายหน้ากระดานกนกเปลว ลายหน้ากระดานลูกปักก้ามปู ลายกนกใบเทศ ลายเถา ลายเส้าหางโต ลายเส้าต๋อยอด ลายกระจังรวน ลายกระจังปฏิญาณ ลายน่องสิงห์ และลายสาหร่าย ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ และมีการพัฒนาเพื่อนำไปประกอบใช้เป็นอาชีพเสริมได้ อีกทั้งยังมีรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ในเชิงปฏิบัติการแบบเรียนสำเร็จรูปไม่ว่าจะเป็นวิธีการประกอบหยวก การประดับตกแต่งเชิงตะกอน และการนำไปประยุกต์ใช้ตลอดจนการประเมินราคา ซึ่งทางกลุ่มช่างแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรีร่วมกับสถานศึกษาต่าง ๆ ที่เล็งเห็นความสำคัญได้จัดทำหลักสูตรสอดแทรกและหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำไว้เป็นกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา ส่งผลให้นักเรียนได้มีวิชาความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกติดตัวและสามารถนำศิลปะการแทงหยวกไปประยุกต์ใช้ให้เกิดอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ให้กับตนเองต่อไป

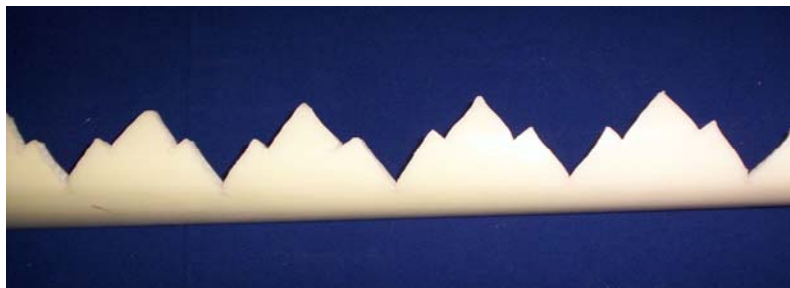
ลักษณะของลายพื้นฐาน ของช่างประสม สุธุทธิ ที่ปรากฏ ได้แก่

ลายที่ใช้ในการแทงหยวก นิยมใช้ลายไทยมาแต่โบราณ ลายที่ใช้แทง เป็นลายมาตรฐานที่ใช้สำหรับแทงหยวก ในปัจจุบันก็ยังใช้ลายลักษณะลายไทยแบบดั้งเดิมอยู่ อาจจะมีการประยุกต์ลายขึ้นใหม่บ้างตามธรรมชาติ แต่ก็ยังยึดหลักของลายไทยลายต่าง ๆ ที่ใช้ในการแทงหยวก

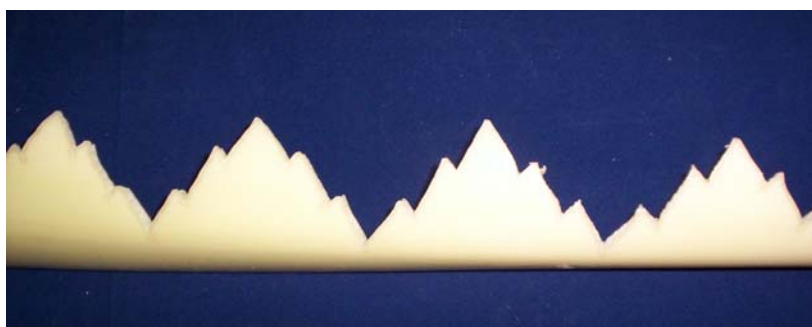

1. **ลายพื้นหนึ่ง** ลายพื้นหนึ่งมีหนึ่งยอดเป็นลายแทงหยวกที่ใช้กันในทุกท้องถิ่น ขนาดของพื้นมีทั้งพื้นเล็กและพื้นใหญ่ ลายพื้นหนึ่งขนาดเล็กนิยมเรียกว่า ลายพื้นปลา ลายพื้นหนึ่งเป็นลายที่นำไปประกอบส่วนในสุดของส่วนฐาน หรือส่วนเส้า สำหรับส่วนฐานนั้นลายพื้นหนึ่งคั่นอยู่ระหว่างลายหน้ากระดานกับลายพื้นสามและลายพื้นห้า สำหรับส่วนเส้านั้นลายพื้นหนึ่งจะอยู่ระหว่างลายน่องสิงห์กับลายเส้า ลายพื้นหนึ่งเป็นลวดลายเบื้องต้นที่ผู้เริ่มฝึกหัดใหม่จะต้องฝึกฝนให้มีความชำนาญ

การฝึกหัดแทงลายฟันหนึ่งที่ถูกต่อนั้น ขนาดของฟันจะต้องมีขนาดเท่ากันทุกซี่ จะต้องแทงให้เป็นเส้นตรงเดียวกัน ไม่คดโค้ง หลักสำคัญอีกประการหนึ่งในการแทงลายฟันหนึ่งก็คือจะต้องแทงให้สองด้านเท่ากัน

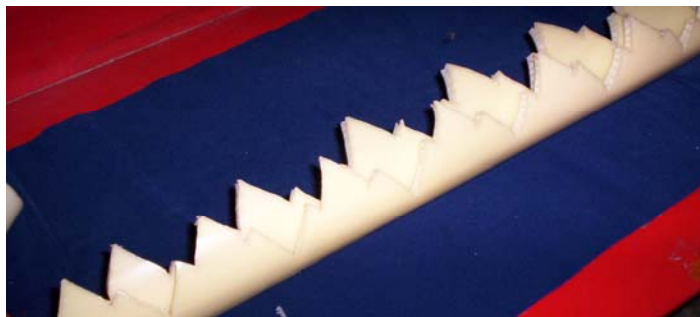
2. **ลายฟันสาม** ลายฟันสามมีสามยอด เป็นลายอีกแบบหนึ่งที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ในทุกท้องถิ่น ขนาดของลายฟันสามโดยทั่ว ๆ ไป คือ กว้างประมาณ 8 เซนติเมตร สูงประมาณ 7 เซนติเมตร ลายฟันสามนี้ใช้สำหรับประกอบส่วนฐานชั้นล่างและฐานชั้นบนของเมรุ

3. **ลายฟันห้า** ลายฟันห้ามีห้ายอด เป็นลวดลายที่ใช้ประกอบในส่วนฐานเช่นเดียวกับลายฟันสาม ลายฟันห้ามีขนาดใหญ่กว่าลายฟันสามเล็กน้อย คือ ส่วนกว้างประมาณ 9 เซนติเมตร สูงประมาณ 8 เซนติเมตร การแทงลายฟันห้า ที่ยากกว่าลายฟันสาม ก็คือ ต้องแทงหยักถึง 5 หยัก ทำให้หยักด้านขวาและด้านซ้ายมีขนาดไม่เท่ากัน และโดยเหตุที่ลายฟันห้ามีขนาดใหญ่ ในการบรรจุจำเป็นต้องสอดไส้ ทำให้ได้ลวดลายที่สวยงามยิ่งขึ้น

การประกอบลาย

การนำหยวกที่แทงเป็นลายต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ลายฟันหนึ่ง ลายฟันสาม และลายฟันห้ามาประกอบกันนั้น ก่อให้เกิดเส้นลายที่มีความสูงต่ำลดหลั่นกัน เกิดความวิจิตรตระการตา ในการนำเอาลายต่าง ๆ มาประกอบกันนี้ ส่วนใหญ่จะเกิดการทำใน 3 ลักษณะ ได้แก่

1. **ลายฟันสามกับลายฟันสาม** การนำลายฟันสามมาประกอบกับลายฟันสามนี้ โดยทั่วไปมักจะซ้อนให้ตัวฟันตัวบนและตัวล่างเหลื่อมกัน สำหรับลายชนิดนี้ไม่มีการแร่ สอดได้ด้วยตัวฟันมีขนาดไม่กว้าง เพียงแต่มีการแร่เป็นเส้นธรรมดา

2. **ลายฟันสามกับลายฟันห้า** การนำลายฟันสามกับลายฟันห้ามาประกอบกันนี้ โดยเหตุที่ขนาดของลายฟันสามและลายฟันห้ามีขนาดต่างกัน ดังนั้นเมื่อนำลายทั้งสองชนิดมาประกอบกันเข้า จะได้ลายที่เหลื่อมกัน ฟันหนึ่งซ้อนกับฟันหนึ่ง ทำให้ได้สัดส่วนที่ลดหลั่นกันสวยงาม

3. **ลายฟันห้กับลายฟันห้** เหตุที่ลายฟันห้มีขนาดฟันค่อนข้างใหญ่ ดังนั้นจึงต้องมีการ แร่สอดไล่เพื่อความสวยงาม ในการประกอบลายฟันห้กับฟันห้ ซึ่งมีขนาดเท่ากัน ต้องประกอบให้ ฟันเหลื่อมกัน ซึ่งจะทำให้มองเห็นไส้ของฟันด้านบน ที่สังเกต ในการประกอบลายชนิดใดเข้าด้วยกัน ก็ตาม จำเป็นต้องมีลายฟันหนึ่งประกอบอยู่ด้วยเสมอ การแทงลายฟันหนึ่ง ฟันสาม และฟันห้ เมื่อ แทะและแยกลายออกจากกันแล้วสามารถนำลายไปใช้ได้ทั้ง 2 ข้าง

4. **ลายน่องสิงห์** ลายน่องสิงห์เป็นลายที่ใช้กับส่วนที่เป็นเสา ลายชนิดนี้ใช้กันในทุกท้องถิ่น การแทงลายน่องสิงห์นั้น ความยากอยู่ที่ต้องให้สองด้านเท่ากัน คือ เมื่อแทงเพียงครั้งเดียว จะได้ผลงานถึงสองชิ้น เมื่อแทงเสร็จแล้วต้องมีการแร่และย้อมสีเพื่อความสวยงาม ลายน่องสิงห์ สามารถ แยกลายออกจากกัน นำมาใช้ได้ทั้งสองด้าน เหมือนลายฟันหนึ่ง ฟันสาม ฟันห้ แต่ลายน่องสิงห์ เป็นลายตั้งประกอบเป็นเสาด้านซ้ายและด้านขวา ในหยวก 1 อันแทงเป็นด้านขวา เมื่อแยกออกจาก กันก็ได้ด้านขวาเหมือนกันทั้ง 2 ชิ้น ต้องแทงด้านซ้ายอีกครั้งหนึ่ง

5. **ลายหน้ากระดาน** ลายหน้ากระดานเป็นลายที่ใช้เป็นส่วนประกอบของแผงส่วนบน ส่วนกลาง และส่วนฐาน ลายหน้ากระดานที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เช่น ลายรักร้อยประเภทต่าง ๆ ลายลูกฟักกำมปู ลายเครือเถา

6. **ลายเสา** ลายเสาเป็นลายที่มีความสำคัญ เนื่องจากการแทงกระทำได้ยาก เช่นเดียวกับลายหน้ากระดานส่วนฐาน สำหรับลายเสานี้มีการออกแบบลวดลายแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ซึ่งมีการแสดงฝีมือกันเป็นพิเศษ เช่นเดียวกับลายหน้ากระดานในส่วนฐาน ในการแทงส่วนที่เป็นฐานส่วนที่เป็นเสา ช่างแทงหยวกมักจะออกแบบลวดลายให้มีความวิจิตรพิสดารแตกต่างจากผู้อื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการประกวดประชันฝีมือกันเป็นพิเศษ ลวดลายที่ช่างแทงหยวกนำมาประดิษฐ์ ได้แก่ ลายเครือเถา ลายดอกไม้ ลายสัตว์ คือนำภาพสัตว์มาประกอบเป็นลวดลาย เช่น สัตว์หิมพานต์ มังกร ปลา นก ผีเสื้อ นอกจากนั้นก็มีลายตลก ลายตัวอักษร ลายสัตว์ที่เป็นปีเกิด และลายที่เป็นสัญลักษณ์ของผู้ตาย

7. **ลายกระจัง** เป็นลายที่ใช้ประกอบกับลายพื้นสามและลายพื้นหนึ่ง ไม่นิยมใช้กับส่วนที่เป็นฐาน เนื่องจากลายกระจังรวมเป็นลายแบบบัวคว่ำ นิยมใช้กับส่วนบนและส่วนกลางเท่านั้น มีหลายชนิด เช่น กระจังรวน กระจังใบเทศ

การแทงหยวกเป็นงานที่ต้องอาศัยความชำนาญ มิฉะนั้นจะเกิดความเสียหายได้ง่าย ทั้งนี้เพราะเหตุว่า หยวกเป็นวัสดุอ่อนชำรุดได้ง่าย ส่วนมิดแทงหยวกที่ใช้เป็นเครื่องมือในการแทงหยวกเป็นเครื่องมือที่ต้องมีความคม ดังนั้น หากผู้แทงไม่มีความชำนาญ จะทำให้ลวดลายขาดออกจากกัน กรรมวิธีการแทงหยวกนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงอย่างหนึ่งคือ การจับมิด วิธีการจับ การลงมิดต้องให้มิดตั้งฉากกับหน้าตัดของหยวก จะทำให้รอยตัดตั้งฉากสวยงาม เมื่อช่างแทงหยวกได้แทงหยวกครบชิ้นงานตามลายที่ได้ออกแบบไว้ ลำดับต่อไปคือการประกอบชิ้นลาย ได้แก่ การนำหยวกที่แทงไว้แต่ละชิ้นที่แรลลายไว้มาลงสีโดยใช้สีเคมีทำการแรลลายตามต้องการ หรือบางครั้งใช้ปากกาเคมีวาดลายลงไปบนหยวกเพื่อความสะดวกและรวดเร็ว แล้วจึงนำหยวกมาประกอบเข้าเป็นชิ้นงานของส่วนต่าง ๆ เป็นส่วนฐานหรือส่วนล่าง ส่วนกลาง ส่วนบน และเสา ลายที่ใช้ในการแทงหยวก นิยมใช้ลายไทยมาแต่โบราณ ลายที่ใช้แทง เป็นลายมาตรฐานที่ใช้แทงหยวก ในปัจจุบันก็ยังใช้ลายลักษณะลายไทยแบบดั้งเดิมอยู่ อาจจะมีการประยุกต์ลายขึ้นใหม่บ้าง แต่ก็ยังยึดหลักของลายไทยลายต่าง ๆ ที่ใช้ในการแทงหยวก ลายพื้นหนึ่ง ลายพื้นสาม ลายพื้นห้า ในการแทงหยวกประกอบตกแต่งเชิงตะกอนของเมืองเพชรมี 2 ชนิด คือ เชิงตะกอนลูกโกศ และเชิงตะกอนลูกหีบ เชิงตะกอนลูกโกศใช้สำหรับวางโกศ จะมีขนาดเล็กกว่าเชิงตะกอนลูกหีบ ที่ใช้สำหรับวางโลงศพ การจัดพิธีเผาศพของคนเมืองเพชร มักจะมีการตั้งเมรุ และตกแต่งเชิงตะกอนด้วยหยวก พร้อมทั้งจัดแต่งบริเวณที่ตั้งเมรุ ด้วยดอกไม้สดสวยงาม ซึ่งเมรุที่ประกอบขึ้นใช้สำหรับเผาศพนั้นมีอยู่หลายแบบ ทั้งแบบที่เป็นเมรุที่มียอด 5 ยอด 7 ยอด หรือบางครั้งมีถึง 9 ยอด และบางครั้งนิยมทำเป็นเมรุผ้าขาว โครงแบบสำหรับวางลูกโกศก็ดี สำหรับวางลูกหีบก็ดี จะมีส่วนที่อยู่ใต้เมรุเรียกว่า “ร่องถุน” ที่ร่องถุนนี้หากไม่มีสิ่งใดปกปิด จะทำให้มองเห็นไปยังอีกด้านหนึ่งได้ ดังนั้นในการสร้างโครงแบบ จึงจำเป็นต้องมีภาพต่าง ๆ มาปิดร่องถุนนั้นเสีย เรียกว่า ภาพร่องถุน ส่วนมากเป็นภาพที่เขียนลงบนผ้า แล้วจึงขอบร่องถุน มีบางแห่งที่เขียนภาพร่องถุนลงบนกระดานไม้หรือวัสดุอื่น ๆ การประกอบส่วนต่าง ๆ เข้ากับโครงแบบนั้น เริ่มจากการ

ประกอบฐานส่วนบนก่อน สิ่งสำคัญที่ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษคือ การเชื่อมส่วนหัวท้ายของ หยกให้เป็นมุม 45 องศา เมื่อนำมาประกบเข้ากันแล้ว จะทำให้หยกทำมุมฉาก สิ่งที่ต้อง ระมัดระวังอีกประการหนึ่งได้แก่ การจัดตัวลายที่ต่อกันตรงมุมให้ประกบกันสนิทอย่าให้ลายขาดหรือ ลายเหลื่อมกัน การตริ่งหยกให้ติดกับส่วนโครงแบบนี้ใช้ตอกซึ่งจักมาจากไม้ไผ่เป็นเครื่องรัด หรือใช้ ตะปูตอก การใช้ตอกรัดทำให้หยกกระชับกับโครงแบบได้แน่นดีกว่าการใช้ตะปูหรือการใช้ลวดรัด เพราะตะปูหรือลวดจะกัดเนื้อหยก ทำให้หยกขยับเขยื้อนได้ การประกอบส่วนที่เป็นเสา กระทำ หลังจากที่ได้ประกอบฐานบนหรือเรือนไฟสำเร็จแล้ว โดยเริ่มจากการเชื่อมหยกส่วนบนของเสา ให้ได้ขนาด แล้วนำส่วนเสาเข้าประกบกับโครงแบบ โดยใช้ตอกรัดกับโครงแบบ เมื่อประกอบส่วน ฐานบนและเสาเรียบร้อยแล้ว ต่อไปจึงประกอบฐานฐานล่างเข้ากับโครงแบบ ซึ่งกระทำเช่นเดียวกับการ ประกอบฐานส่วนบนหรือเรือนไฟ เมื่อประกอบส่วนต่าง ๆ เข้ากับโครงแบบเรียบร้อยแล้วจึงยกขึ้น สู่เมรุต่อไป แต่เนื่องจากหยกเป็นสิ่งที่เปราะง่าย จึงต้องคอยฉีบน้ำอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้หยกชุ่ม อยู่เสมอ ในการถ่ายทอดความรู้ความสามารถด้านนี้ส่วนมากเป็นการถ่ายทอดให้กับทายาทผู้สืบสกุล จะมีบุคคลอื่นบ้างก็มักจะเป็นคนที่รู้จักคุ้นเคยกันมาช้านาน เพราะจะหาคนสนใจอย่างกว้างขวางไม่ ค่อยได้ นอกจากนั้นแล้วการเป็นช่างแกะของอ่อนก็เกือบจะยึดเป็นอาชีพอย่างถาวรไม่มีใครได้อีกด้วย ดังนั้นคนช่างด้านนี้จึงมีอาชีพอื่นเป็นหลัก แต่กระนั้นก็ยังมิผู้รักการช่างด้านนี้ ถึงกับรับการถ่ายทอด สืบต่อกันตลอดมาไม่ขาดสาย และการตกแต่งเมรุให้เกิดความวิจิตรสวยงามแสดงถึงความระลึกถึง ความเคารพ ศรัทธา กตัญญูต่อผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีต่อด้านจิตวิญญาณของคน ไทย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี การส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอดศิลปะการแทงหยวก คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคมจังหวัดเพชรบุรี การนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ใช้การสัมภาษณ์และการสอบถาม มีการบันทึกภาพขั้นตอนการแทงหยวก แล้วนำมาวิเคราะห์ความถูกต้องของข้อมูล ด้านความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก การส่งเสริมอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการแทงหยวก คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของจังหวัดเพชรบุรี การนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา โดยกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์และสอบถามเป็นช่างแทงหยวก 5 ท่าน ประกอบด้วย นายประสม สุสุทธิ นายเลี่ยม เครือ นาค นายพิษณุ สุสุทธิ นายวิริยะ สุสุทธิ และนางสาส์ แสนสุด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ที่ผู้ศึกษาได้จัดสร้างขึ้นเอง เพื่อสัมภาษณ์ประวัติช่างแทงหยวก และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี และแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผู้ศึกษาได้จัดสร้างขึ้นเพื่อสอบถามช่างแทงหยวกตามรายด้าน คือ ด้านความเป็นเอกลักษณ์ ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด ด้านคุณค่าทางสังคม ด้านการนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และด้านการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการสัมภาษณ์และสอบถามกลุ่มเป้าหมายตามวิธีที่ได้ตกลงไว้ ซึ่งผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ ค้นหาแนวคิดและข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย คุรุภูมิปัญญาไทย และช่างแทงหยวก สัมภาษณ์และสอบถามโดยใช้แนวคำถามที่ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ในด้านความเป็นเอกลักษณ์ ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด ด้านคุณค่าทางสังคม ด้านการนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบ โดยผู้ศึกษาไม่ชี้นำทั้งทางตรงและทางอ้อมกับผู้ให้ข้อมูลตอบไปในแนวทางที่ผู้ศึกษาต้องการ แต่อาจขอข้อมูลเพิ่มเติมในบางประเด็นที่ผู้

ศึกษาต้องการรายละเอียดเพื่อเชื่อมโยงการสัมภาษณ์ให้เข้าสู่ประเด็นที่ต้องการศึกษาอย่างลึกซึ้งได้ และตรวจสอบความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้ศึกษากับผู้ให้ข้อมูล เป็นการตรวจสอบและสรุปประเด็นตามแนวคำถามเป็นระยะ พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมในการให้ข้อมูลไปพร้อมกันเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ศึกษา โดยมีการบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียงทุกครั้งที่มีการสัมภาษณ์ และบันทึกภาพในบางครั้ง และทำการสอบถาม ผู้ศึกษาได้สอบถามช่างแทงหยวกเป็นรายบุคคล ใน 5 ประเด็น ได้แก่ ความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี การส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอดศิลปะการแทงหยวก คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคม จังหวัดเพชรบุรี การนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปะการแทงหยวกจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา โดยให้ช่างแทงหยวกเขียนตอบลงในแบบสอบถาม เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วไม่ครบตามประเด็น ผู้ศึกษาได้ไปสอบถามข้อมูลจากช่างแทงหยวกเพิ่มเติม จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสอบถาม มาวิเคราะห์ แนวคิด วิธีการในประเด็นความเป็นเอกลักษณ์ การส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด ด้านคุณค่าทางสังคม ลักษณะการนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม และการนำศิลปะการแทงหยวกจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้ออาจตอบในหลายประเด็น จึงแยกข้อมูลที่ได้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็น หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้ศึกษาได้นำผลมาเขียนบรรยายตามข้อมูลที่ได้ และเสนอผลการศึกษาให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ใน 5 ด้าน ได้แก่ ความเป็นเอกลักษณ์ ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอด ด้านคุณค่าทางสังคม ด้านการนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม การนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี

ช่างแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี เป็นช่างที่มีความรู้พื้นฐานทางศิลปะที่มีอยู่ในสายเลือด ซึ่งสามารถแทงหยวกลงดลลายพื้นฐาน (ลายพืชน้ำ ลายพืชม้า ลายพืชม้า) มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากที่อื่น คือ การแทงหยวกแบบฟรีแฮนด์ โดยไม่ต้องเขียนลวดลาย และมีการปรับเปลี่ยนของการแทงหยวกประกอบเชิงตะกอน ให้เกิดความงดงามอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการแกะสลักเครื่องสดมาประดับหยวก ซึ่งแกะเป็นดอกไม้ต่าง ๆ และสัตว์ในเทพนิยาย การแกะสลักเป็นรูปแบบอย่างอื่น เช่น แกะสลักผลฝรั่งเป็นน้อยหน้า แกะสลักฟักทองเป็นผลทุเรียน หรือแกะเป็นแดงโม

แกะสลักเปลือกและมันให้เป็นรูปไข่เค็ม สร้างความแปลกตาและเป็นเอกลักษณ์ของช่างแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี นอกจากนี้ช่างแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรียังได้นำลักษณะรูปแบบของธรรมชาติ มาดัดแปลงเป็นลวดลาย ในการแทงหยวก ได้แก่ ลายกระจังวน ลายสาหร่าย ลายเถา ลายกนกใบเทศ ลายกนกหางโต และลายหน้ากระดานต่าง ๆ เช่น ลายหน้ากระดานรักร้อย ลายหน้ากระดานรัตเกล้า ลายหน้ากระดานกนกเปลว ลายหน้ากระดานลูกฟักกำมปู อันเป็นเอกลักษณ์ที่ช่างแทงหยวกเพชรบุรี ได้คิดค้นและประยุกต์ขึ้น และยังมีการประยุกต์การใช้สีเคมีที่ไม่ต้องทำการแรกลาย อันจะทำให้ชิ้นงานการแทงหยวกแห้งเหี่ยวอย่างรวดเร็ว โดยใช้ปากกาเคมีแรกลาย ซึ่งง่ายและรวดเร็วต่อวิธีและกระบวนการทำ และไม่ทำให้หยวกชำรุดจนเกินไป จนสามารถรักษาความงดงามไว้ได้นาน

คณะช่างแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ได้มีการพัฒนารูปแบบของเชิงตะกอน ให้มีความเหมาะสมกับงานประเภทต่าง ๆ ทั้งงานลูกโกศ และงานลูกหีบ ซึ่งสามารถถอดประกอบเชิงตะกอน และเปลี่ยนรูปแบบได้ตามต้องการ เชิงตะกอนแบบลูกโกศ จะมีขนาดเล็กกว่า มีลักษณะด้านทั้งสี่เท่ากัน มีชั้นของการประกอบหยวก 3 ชั้น และมีเสาประกอบ 8 เสา เชิงตะกอนแบบลูกหีบ (โลงศพ) มีขนาดใหญ่กว่าลูกโกศหนึ่งเท่าตัว จะมีด้าน 2 ด้านยาวกว่าด้านสกัด ซึ่งเป็นด้านหน้าของลูกหีบ มีชั้นประกอบหยวก 3 ชั้น และมีเสาประกอบ 12 เสา มากกว่าเชิงตะกอนแบบลูกโกศ

2. ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอดศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

ช่างแทงหยวกทุกท่าน มีความเห็นพ้องต้องกันว่าสมควรอย่างยิ่งที่จะให้มีการส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานงานศิลปะการแทงหยวกประกอบเครื่องสด ซึ่งนับวันศิลปะการแทงหยวก และการนำศิลปะการแทงหยวกมาประกอบพิธีเผาศพ ก็จะมีหมดและสูญหายไป ตามวิถีชีวิตที่รีบเร่งของสังคม จึงจำเป็นต้องส่งเสริมประเพณีดั้งเดิม วัฒนธรรมเดิมทั้งระบบ ทั้งคุณค่าของสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ อีกทั้งต้องได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนที่จะดำเนินกิจกรรมดังกล่าว อันจะทำให้ศิลปะการแทงหยวกนั้นคง อยู่ โดยช่างแทงหยวกทุกคนได้พยายามสืบทอดให้กับคนรุ่นใหม่ และผู้ที่สนใจทุกคน ไม่ได้รับจ้างสอน แต่เป็นวิทยากรพิเศษและเป็นครูผู้สอนสอนให้ฟรี มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการศิลปะการแทงหยวกอย่างต่อเนื่องให้กับเยาวชน และผู้ที่มีความสนใจ รวมทั้งผู้ด้อยโอกาสทางสังคมโดยภาครัฐ ทั้งยังมีการเผยแพร่ในรูปแบบของวีดิทัศน์ จากรายการต่างๆ ของทางสถานีโทรทัศน์

3. ด้านคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคม จังหวัดเพชรบุรี

ศิลปะการแทงหยวกเป็นงานศิลปะที่แต่เดิมนั้น ช่วยเสริมคุณค่าทางสังคมอย่างดี โดยเฉพาะการส่งเสริมทางประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งแต่เดิมนั้นการทำงานการแทงหยวกนั้น เป็นการร่วมมือกันทำ

ทำงานกลุ่มเป็นทีมที่ใช้จำนวนคนมาก ประกอบไปด้วย พระ ช่างแทงหยวก ช่างไม้ ช่างแกะสลัก มาร่วมกันทำงาน ร่วมกันคิด โดยแต่ละคนจะแบ่งลาย แบ่งหน้าที่กัน เพราะเป็นของสด ดังนั้นเมื่อแต่ละคนทำงานส่วนของตนเสร็จ ก็จะนำมาประกอบกันเป็นโครงหยวกที่สมบูรณ์ เกิดเป็นผลงานศิลปะการแทงหยวกที่งดงาม ทำให้เกิดสังคมที่ดีในการทำงานร่วมกัน ทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคี มีเป้าหมายอันเดียวกัน จนทำให้เกิดคุณค่าที่งดงาม ทั้งทางด้านประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัดเพชรบุรี

ในปัจจุบันคณะช่างแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ได้มีความพยายามที่จะรวมกลุ่มช่างต่าง ๆ ซึ่งต่างก็แยกย้ายกันไปสร้างสรรค์งานที่หลากหลาย กลับมารวมกลุ่ม ทำงานแบบบูรณาการ เป็นสังคมช่างแบบเพชรบุรี เช่น ช่างตอกกระดาดลูกโกศ ช่างเขียนลายรดน้ำทำลูกโกศ ลูกหีบ (โลงศพ) ช่างทำเมรุ ช่างประดับตกแต่งดอกไม้ ช่างเขียน ช่างปั้น มาประสานร่วมมือกันสร้างผลงานให้ทุกคนเห็นคุณค่าของศิลปะทุกแขนงที่มีอยู่ในสังคมจังหวัดเพชรบุรี

4. ด้านการนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม

งานแทงหยวกเป็นงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทย ส่วนใหญ่ศิลปะการแทงหยวกมักจะใช้กับงานอัปมงคล (งานศพ) ซึ่งใช้ประดับจิตกาธาน เชิงตะกอน ประรำพิธี โดยช่างแทงหยวกจะรวบรวมคณะช่างมาร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานการแทงหยวก เพื่อประดับเชิงตะกอนก่อนวันเผาศพ ซึ่งคณะช่างแทงหยวกถือว่าเป็นงานหลัก และสามารถนำมาเป็นอาชีพได้ในอดีต แต่ในปัจจุบันงานเหล่านี้เริ่มหมดคุณค่าไปกับกาลเวลา คณะช่างแทงหยวกจึงได้มีการประยุกต์ศิลปะการแทงหยวกให้เกิดรูปแบบที่หลากหลายและใช้กับประเพณีงานต่าง ๆ ได้มากขึ้น เช่นนำมาประกอบทำเป็นโคมไฟ ใช้ประดับตกแต่งตามโต๊ะอาหาร ชุ่มต่าง ๆ ใช้ประดับตกแต่งงานมงคล งานวิวาห์ ช่วยสร้างบรรยากาศให้สวยงาม การนำหยวกมาประดับเป็นช่อดอกไม้ประกอบอาหาร หรือแม้แต่ประกอบขวดแก้วเครื่องดื่ม ช่วยเสริมให้งานเหล่านั้นมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น การแทงหยวกมาประกอบเป็นพวงมาลา พวงหรีดหรือนำมาประกอบเทียนพรรษา ถือได้ว่าเป็นการประยุกต์ศิลปะการแทงหยวกให้มีความหลากหลายกับเทศกาลงานต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้ที่มีอาชีพเป็นช่างแทงหยวก ผู้ที่มีความสามารถด้านการแทงหยวกนำไปประกอบเป็นอาชีพเสริม และยังช่วยอนุรักษ์ ศิลปะการแทงหยวกที่จะสูญหายได้อีกทางหนึ่ง ในส่วนของรายได้หรือค่าจ้างในงานแทงหยวก แต่เดิมเป็นงานศิลปะแบบอวดฝีมือที่มีได้มีสินจ้างแต่อย่างใด เป็นการพบปะรวมกลุ่มของช่างและบรรดาญาติมารวมกันตกแต่งเชิงตะกอนเผาศพให้เกิดความสวยงาม แต่เมื่อมีผู้สนใจและมีการจัดตกแต่งดอกไม้งานศพ งานแทงหยวกก็กลายมาเป็นงานที่มีราคาค่าใช้จ่าย เพราะเป็นงานศิลปะขั้นสูงที่ต้องใช้ทั้งความรู้ ความสามารถและเวลาที่รวดเร็ว จึงมีการพัฒนาด้านราคาค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมาเป็นรายได้ให้กับช่าง

แทงหยวกเป็นมาตรฐาน ค่าจ้างในการแทงหยวกแต่ละครั้ง จะขึ้นอยู่กับสถานที่และรูปแบบของเชิงตะกอน โดยรูปแบบเชิงตะกอนแบบลูกโกศจะมีราคาประมาณ 8,000 – 20,000 บาท และแบบลูกหีบ 15,000 – 30,000 บาท

5. การนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา

กลุ่มช่างแทงหยวกได้นำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเฉพาะกระบวนการเรียนแบบสำเร็จรูปในระยะเวลานั้น ๆ พร้อมมีการฝึกการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย สามารถทำได้ ทำเป็น แต่ต้องให้เข้าใจพื้นฐานการแทงหยวก และได้นำศิลปะการแทงหยวกในรูปแบบต่าง ๆ ไปจัดทำเป็นหลักสูตรภูมิปัญญา และหลักสูตรสอดแทรก และได้ดำเนินการจัดทำแผนการสอนให้กับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 จนถึงระดับอุดมศึกษา ที่ต้องการเรียนรู้เรื่องศิลปะการแทงหยวก กระบวนการทักษะ ตลอดจนสามารถนำศิลปะการแทงหยวกไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในรูปแบบต่าง ๆ สามารถแยกเป็นประเด็นโดยใช้หลักการแทงหยวก เช่น การแทงหยวกพื้นฐาน การแทงหยวกโบราณ การแทงหยวกประกอบเชิงตะกอน กิจกรรมฝึกประสบการณ์จริง กิจกรรมการเรียนรู้การแทงหยวกเพื่อการประยุกต์ใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการประกอบเสริมอาชีพ ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา สามารถจัดทำโดยเป็นแบบเรียนสำเร็จรูประยะสั้น จัดทำเป็นหลักสูตรระยะยาว และหลักสูตรการแทงหยวกประยุกต์ใช้ ซึ่งทั้งหมดสามารถฝึกทักษะการเรียนรู้ได้จริง จากประสบการณ์จริง และนำไปใช้ได้

อภิปรายผล

1. ด้านความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

ศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี เป็นศิลปกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในเรื่องของการแทงหยวกแบบฟรีแฮนด์ การแกะสลักเครื่องสดประกอบหยวก และการประยุกต์ลายธรรมชาติ เอกลักษณ์เหล่านี้แตกต่างจากช่างที่อื่น เป็นการสร้างสรรค์และประยุกต์ขึ้นมาโดยช่างเพชรบุรี ซึ่งเป็นงานช่างศิลป์ไทยที่เป็นมรดกทางศิลปะ วัฒนธรรม ดังพระราชดำรัสในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่ว่า งานช่างศิลป์ไทยในการสร้างสรรค์งานด้านศิลปกรรม และสถาปัตยกรรมในการจัดสร้างและตกแต่งพระเมรุมาศ ที่สร้างด้วยความเชื่อในชาติภพตามคติทางศาสนา และแปลงภาพภูมิในจินตนาการมาเป็นรูปแบบของสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ อย่างวิจิตรงดงามเป็นเรื่องน่ายินดี เพราะเมื่อประชาชนมีความรู้และเข้าใจในเรื่องสถาปัตยกรรมได้อย่างถูกต้อง ก็เกิดความซาบซึ้ง ความภูมิใจในความเป็นชาติที่มีอารยธรรม และเกิดความรู้สึกร่วมที่จะช่วยกันอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันสมบูรณ์

ด้วยคุณค่าทั้งทางศิลปะ ปรัชญา และความคิดสร้างสรรค์ของบรรพชน ให้เป็นเอกลักษณ์ของชาติสืบไป งานศิลปะจึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติบ้านเมือง ความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของศิลปิน จากอดีตสู่ปัจจุบันได้มีการถ่ายทอดงานศิลปะสืบทอดกันมา รูปแบบของงานมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาขึ้นตามยุคตามสมัยที่เปลี่ยนไป

2. การส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอดศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

ศิลปะการแทงหยวกนั้น เริ่มจะสูญหายไปตามวัยของช่างแทงหยวกแล้วยังจะสูญไปกับกาลเวลา และความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ดังพระราชดำรัสในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่ว่า ในปัจจุบันช่างศิลป์ไทยกำลังตกอยู่ในภาวะอันตราย เพราะสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมของประเทศ ศิลปะหลายประเภทเริ่มผลิตด้วยเครื่องจักรกลแทนงานฝีมือ ทำให้ช่างศิลปะไม่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการฝึกฝนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลงานจึงไม่ละเอียดอ่อนงดงามเช่นกาลก่อน ฉะนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องส่งเสริมสนับสนุนในการสืบสานช่างศิลป์ไทยให้เป็นระบบ โดยจัดทำเอกสารออกเผยแพร่เป็นตำราช่างศิลป์ไทย ฝึกอบรมเยาวชนให้เกิดการสืบทอดช่างฝีมือ ในระดับต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงให้สัมพันธ์กับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยยึดรูปแบบเดิมไว้เป็นเอกลักษณ์ของชาติ ผลงานของช่างศิลป์ไทยในอดีตสามารถผลิตงานศิลปกรรมได้คุณค่าในระดับสากล จึงเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมชื่นชมยินดี และจะต้องอนุรักษ์ส่งเสริม บำรุง สนับสนุนให้คงอยู่สืบไป นอกจากนี้ในบทความของกองบรรณาธิการ (2544 : 5) ที่สัมภาษณ์พิเศษ ดร.สิริกร มณีรินทร์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งกล่าวถึงการส่งเสริมอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะ ว่า ในการสืบทอดการปลูกฝังที่ดีที่สุด คือ ให้ศิลปะ วัฒนธรรมนั้นเข้าไปอยู่ในใจของเยาวชนให้ได้ โดยบูรณาการเข้าไปในการเรียนการสอน ต้องทำให้เป็นองค์ความรู้ที่เข้าไปอยู่ในโรงเรียนเป็นวิถีปฏิบัติให้ได้ โดยมีการประสานงานกับองค์กรหน่วยงานทางการศึกษาลำดับงานวัฒนธรรมประจำจังหวัดที่จะช่วยกันสืบสานงานศิลปะการแทงหยวกให้คงอยู่ มิใช่เพียงแค่สืบทอดจากสกุลหรือลูกหลานเท่านั้น แต่ยังเผยแพร่กับบุคคลทั่วไป ในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ทั้งในและนอกระบบ อีกทั้งกลุ่มช่างแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี ยังคอยประสานกลุ่มช่างต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี และวัดต่าง ๆ ให้มีการจัดงานแบบประเพณีเดิม จะทำให้ศิลปะการแทงหยวก และศิลปะแขนงอื่น ๆ ของจังหวัดเพชรบุรี ยังคงอยู่และได้รับการสืบทอดต่อไป

3. ด้านคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคม จังหวัดเพชรบุรี

งานแทงหยวกเป็นงานศิลปะที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ช่างแทงหยวกจะต้องทำงานให้เสร็จภายในระยะเวลาที่บังคับ เพราะเป็นงานเครื่องสด ทำก่อนหรือหลังก็จะทำให้หยวกนั้นเหี่ยว ไม่สวย ไม่เหมาะกับงานประเพณีนั้น ๆ ฉะนั้น ช่างแทงหยวกจะต้องทำงานกันเป็นทีม หรือเป็นกลุ่ม โดยมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงาน แต่ก่อนมีการทำงานช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (ลงแขก) พระตามหัววัดที่มีฝีมือด้านการแทงหยวกจะมีการรวมกับญาติโยมที่มีฝีมือ แทงหยวกเชิงตะกอนให้เสร็จภายในคืนเดียว เป็นบรรยากาศในการทำงานที่บอกถึงประเพณีวัฒนธรรมที่ดี อบอุ่น แฝงไว้ด้วยข้อคิด และยังได้แลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถเชิงช่างกันอย่างต่อเนื่อง เกิดคุณค่าทางความคิดที่ดีต่อสังคม เกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกัน สร้างความสามัคคีในหมู่คณะและเกิดทักษะกระบวนการสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะที่คงดำรงอยู่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นต่อไป

4. การนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม

จากเดิมที่มีการนำศิลปะการแทงหยวกเดิมไปประกอบเป็นอาชีพหลัก แต่เนื่องจากในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลง มีความรีบเร่ง ความนิยมในการใช้ศิลปะการแทงหยวกจึงลดลงการประกอบอาชีพการแทงหยวกเป็นอาชีพหลักจึงค่อย ๆ หดหายไป จึงต้องมีการประยุกต์ศิลปะการแทงหยวกให้มีความหลากหลายมากขึ้นในการนำไปใช้ประโยชน์ และสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพเสริมได้ โดยใช้กับกิจกรรมงานต่าง ๆ อันจะเสริมคุณค่า และรายได้ให้กับช่างแทงหยวก หรือคนที่สามารถแทงหยวกได้ เช่น นำมาประดับตกแต่งสถานที่ตามงานเทศกาลต่าง ๆ ประดับโต๊ะอาหาร ตกแต่งต้นเทียนพรรษา ซึ่งงานศิลปะการแทงหยวกเป็นงานฝีมือ และเป็นงานที่เกิดการย่อยสลายของชิ้นงานอย่างต่อเนื่อง ช่างแทงหยวกจึงได้ใช้โอกาสดังกล่าวมาเป็นส่วนหนึ่งในการที่จะสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างต่อเนื่องเป็นการสร้างรายได้เสริม แต่อย่างไรก็ตาม ช่างแทงหยวกต้องมีการพัฒนาฝีมือ และรูปแบบใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกัน และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

การทำโคมไฟประดับตกแต่ง ถือเป็นการประยุกต์การแทงหยวก ที่สามารถนำมาทำเป็นอาชีพเสริมได้ ประกอบกับการจัดดอกไม้สดตามเทศกาลงานต่าง ๆ โดยนำเทียนปักไว้กลางโคมไฟนำไปวางบริเวณที่จัดประดับตกแต่งสถานที่ต่าง ๆ เช่น สปา หรืองานเลี้ยงภายนอกอาคาร ทำให้เกิดบรรยากาศที่สวยงาม ใช้ได้กับงานในคืนเดียว จึงทำให้ช่างแทงหยวก มีอาชีพเสริมอย่างต่อเนื่อง คือหนึ่งตัวอย่างของการนำศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม อย่างไรก็ตาม ความนิยมในการนำศิลปะการแทงหยวกไปประดับตกแต่งหรือนำไปใช้ตามเทศกาลต่าง ๆ ยังมีน้อย ทั้งนี้เกิดจากอายุการใช้งานของศิลปะนี้ค่อนข้างสั้น จึงทำให้ไม่คุ้มค่าในการลงทุน

5. การนำศิลปะการแทงหยวกจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดของช่างแทงหยวกทั้ง 5 คน พบว่า เห็นด้วยกับการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาถ่ายทอดในโรงเรียน ซึ่งมีแนวคิดสอดคล้องกับ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2539 : 5) มีความเชื่อว่า การจัดการศึกษาไม่สามารถแยกแยกไปจากท้องถิ่น การเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับวิถีและอาชีพของคนในท้องถิ่น นอกจากผู้เรียนจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปปฏิบัติและเป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพได้แล้ว ยังเป็นการสืบทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นไม่ให้สูญหาย การเชิญผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่นมาร่วมสอนในโรงเรียน ซึ่งเป็นการเรียนรู้กับผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การถ่ายทอดความรู้เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ เน้นความสำคัญของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น และเน้นให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น ในการถ่ายทอดของผู้ทรงภูมิรู้ในท้องถิ่น นอกจากจะสอนให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนแล้ว ยังได้ปลูกฝังความรัก ความผูกพัน และความพร้อมที่จะสืบทอดศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตในชุมชนอีกด้วย

การเรียนรู้ศิลปะการแทงหยวกนั้น ควรจัดทำเป็นวิชาหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อมิให้สูญหายไปกับกาลเวลา และหมดคุณค่าไปกับขนบธรรมเนียมประเพณีใหม่ โดยเฉพาะการนำกระบวนการเรียนรู้ในหลาย ๆ รูปแบบการกระทำเป็นหลักสูตรให้ถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ที่น่าสนใจ จัดทำเป็นแบบเรียนสำเร็จรูประยะสั้น มีการฝึกและเรียนรู้กระบวนการจริง สามารถทำได้ ทำเป็นเข้าใจพื้นฐานของการแทงหยวก เช่น การจัดการเรียนการสอนการแทงหยวกสำเร็จรูปแก่นิสิต นักศึกษา ภาควิชาศิลปะที่จะสามารถนำไปขยายผล ประยุกต์ให้สอดคล้องกับสาขาที่เรียนได้ การจัดการฝึกอบรมการแทงหยวกประยุกต์การทำให้เป็นโคมไฟโดยใช้เวลา 3 ชั่วโมง สามารถทำให้นิสิต นักศึกษา ประยุกต์ใช้และนำไปประกอบอาชีพเสริม ตลอดจนการจัดทำเนื้อหาหลักสูตรถาวร ที่ใช้ในการสอดแทรกในหน่วยการเรียนรู้ของสาระศิลปะ และการงานพื้นฐานอาชีพ ในระดับช่วงชั้นที่ 2 – 3 ซึ่งเป็นเนื้อหาสาระยาว ได้ศึกษาตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน ประวัติความเป็นมา จนถึงสามารถประกอบหยวกในขั้นต้น จนขยายผลไปสู่ระดับการศึกษาในช่วงชั้นที่ 4 ในรูปแบบของหน่วยการเรียนรู้เรื่องศิลปะภูมิปัญญาไทย ซึ่งจะมีการนำศิลปะการแทงหยวก จัดทำเป็นวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรหัตถศึกษาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้า

1. จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ศิลปะการแทงหยวกนั้นนับวันจะสูญหายและไม่ได้รับการถ่ายทอดเท่าที่ควร จึงควรส่งเสริมให้มีการสืบทอดศิลปะการแทงหยวกอย่างต่อเนื่องและจริงจัง
2. จากการสัมภาษณ์ช่างแทงหยวก พบว่า ช่างแทงหยวกไม่เพียงแต่แทงหยวกเป็นอย่างเดียวแต่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถนอกเหนือจากงานแทงหยวก จึงควรส่งเสริมให้ช่างแทงหยวกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร ทัศนศึกษา ร่วมกับทางโรงเรียนให้กับเด็กในชุมชนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จึงจะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. จากการวิจัยพบว่า ศิลปะการแทงหยวก ได้รับการเผยแพร่และเป็นที่รู้จักน้อยมากจึงควรมีการประชาสัมพันธ์ศิลปะการแทงหยวกให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าของงานหยวก ให้เป็นที่ต้องการของสังคม สร้างรายได้เสริมให้กับช่างแทงหยวกมากขึ้น
4. จากงานวิจัยพบว่า ศิลปะการแทงหยวกขาดการเอาใจใส่จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะทำให้ศิลปะการแทงหยวกสูญหายไปพร้อมกับกลุ่มช่างแทงหยวก จึงควรได้รับการสนับสนุนจากทุก ๆ หน่วยงาน ในการจัดทำโครงการอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวก โดยจัดตั้งเป็นชมรมในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ศิลปะการแทงหยวกขาดการจัดทำสาระหลักสูตรที่ชัดเจน จึงควรศึกษาการจัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี
2. จากการวิจัยพบว่าในการจัดการเรียนรู้ด้านศิลปะการแทงหยวก ยังขาดการศึกษาด้านเจตคติของผู้มีความสนใจในศิลปะการแทงหยวก จึงควรมีการศึกษาเจตคติของผู้สนใจการจัดการเรียนการสอน ศิลปะการแทงหยวก ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ในจังหวัดเพชรบุรี
3. จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ศิลปะการแทงหยวกขาดแผนการถ่ายทอดศิลปะการแทงหยวกอย่างเป็นระบบ จึงควรศึกษารูปแบบและกระบวนการในการปลูกฝังและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปะการแทงหยวก
4. ในการศึกษาวิจัยพบว่ยังไม่มีแนวทางในการใช้วัสดุอื่นทดแทน หรือการคงสภาพของวัสดุให้นาน จึงควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการยืดอายุของวัสดุในงานแทงหยวก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2546) *รัตนูปถัมภิกา ศิลปากร*. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549) *ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 5*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2538). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว
- กองบรรณาธิการ. (2545, มกราคม). *สัมภาษณ์พิเศษ ดร. สิริกร มณีนทร์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ*. วารสารวัฒนธรรมไทย. 39(2): 5.
- เก่งกาจ ต้นทองคำ. (2546) *การศึกษาวเคราะห์ศิลปะพื้นบ้าน : กรณีศึกษางานแทงหยวกในเขตภาคกลาง*. ปรินิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนนา
- กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย. (2545) *โครงการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย*. เพชรบุรี : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดเพชรบุรี
- กรมศิลปากร. (2544) *สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. นนทบุรี : ไทยร่วมเกล้า
- ชูวงศ์ มุ่งหมาย. (2548) *หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช
- โชติมาภรณ์ ศรีวรรณ, นฤมล อินทร์เนตร. (2546) *ปูสอนหลาน สืบสานจิตรกรรมไทย*. เพชรบุรี : เบญจมาภรณ์เพชบุรี
- พลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า. (2543) *ศิลปะการแทงหยวก*. งานบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : สันติศิริการพิมพ์
- ป. มหาจันทร์. (2540) *ศิลปะการฉลุสลักหยวก*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอ เอส พรินต์ เฮาส์
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2531) *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิทยาลัยครูเพชรบุรี สหวิทยาลัยทาวรี. (2537) *เอกสารประกอบการพิจารณาเพื่อเสนอให้ปริญญา* กิตติมศักดิ์ แก่ นายประสม สุขสุทธิ. เพชรบุรี : วิทยาลัยครูเพชรบุรี
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2544) *สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. นนทบุรี : ไทยร่วมเกล้า
- วิริยะ สุขสุทธิ. (2546) *แทงหยวกเครื่องสด*. เพชรบุรี
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2546) *ภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

- รัตน์ บัณฑิต. (2535) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง. ปรินิพนธ์
 ปรินิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา
- พิมพ์ ชัยจิตรสกุล. (2545, เมษายน-พฤษภาคม) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช
 กุมารีกับดนตรีไทย. วารสารวัฒนธรรมไทย. 39(4): 28.
- นฤวรรณ รักสกุล. (2544, กุมภาพันธ์) ประสม สุธงษิ ข้างทางหยวกกระดัดครูแห่งเมืองสกุลช่าง
 เพชรบุรี. นิตยสารอาหารและวัฒนธรรมครัว. 7(80): 109.
- นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว. (2550) เล่าเรื่องเมืองเพชร. กรุงเทพฯ : พิมพ์คำ
- มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ. (2547) ปฏิบัติการผนวกรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการศึกษาในระบบ
 โรงเรียน. ปรินิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา
- พิกุล ชูสกุล. (2547) การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช. สารนิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา
- ประเวศ วะสี. (2534) การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา : สัมมนาทางวิชาการเรื่องภูมิ
 ปัญญาชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- สมาคมครูภูมิปัญญาไทย. (2549) การจัดการเรียนรู้ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรมทางหยวก.
 กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2537) ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม 2537.
 กรุงเทพฯ : ครูสภา
- สมบุญ ดวงสโมสร. (2544, กุมภาพันธ์-มีนาคม) วัฒนธรรมประชาธิปไตย. วารสารวัฒนธรรมไทย.
 38(3): 23.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550) ภูมิปัญญาไทยกับการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้าง
 อาชีพ. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550) แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้นแบบ ๔ ภูมิภาค.
 กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- อมรรัตน์ เจริญชัย. (2544) งานประดิษฐ์. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2532). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญ
 วิทย์

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ประวัติช่างแทงหยวก

นายประสม สุธุทธิ (ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๕)

เกิด ๑๙ พฤษภาคม ๒๔๖๕

จบการศึกษาวิชาการตรวจบัญชีชั้นสูง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง

ปริญญาเกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ จากสถาบันราชภัฏเพชรบุรี

ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมสาขาทัศนศิลป์ ประจำภาคกลางตอนล่างศิลปินพื้นบ้านดีเด่น

สาขาศิลปะ จากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี

ปัจจุบันประกอบธุรกิจส่วนตัว

นายประสม สุสุทธิ เกิดเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2465 เป็นบุตรนายประเสริฐ และนางทองดี สุสุทธิ มีพี่น้อง 8 คน เป็นชาย 5 คน หญิง 3 คน นายประสม สุสุทธิ เป็นบุตรคนโตได้สมรสกับนางพนอ เหมศรี มีบุตรชาย 8 คน ซึ่งทุกคนศึกษาเล่าเรียนจนจบระดับปริญญา พักอยู่บ้านเลขที่ 1 ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

นายประสม สุสุทธิ เรียนจบการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 8 แผนกพาณิชยการจากโรงเรียนคงคาราม จังหวัดเพชรบุรี แล้วไปศึกษาต่อวิชาการบัญชีที่ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์และการเมือง สำเร็จการศึกษาแล้วเข้ารับราชการที่ธนาคารแห่งประเทศไทย หลังจากนั้นได้ลาออกแล้วกลับมาเป็นครูสอนศิลปะที่โรงเรียนคงคาราม สอนหนังสืออยู่ประมาณ 8 ปี ได้ลาออกมาประกอบอาชีพทางด้านศิลปะการช่างอย่างเต็มตัวจนถึงปัจจุบัน

นายประสม สุสุทธิ มีความรักและหลงใหลในศิลปะการเขียนรูปวาดเขียนมาตั้งแต่เยาว์วัย ทั้งนี้เนื่องมาจากบรรพบุรุษคือคุณปู่เป็นช่างแกะสลัก คุณพ่อเป็นช่างเหล็ก คุณตาเป็นช่างเขียน จึงไม่น่าแปลกใจที่นายประสม สุสุทธิ มีเลือดทางช่างศิลปะเต็มตัว

ผลงานของนายประสม สุสุทธิ

- * การเขียนลายเส้นแบบธนบัตรฉบับละ 1,000 บาท (แบงค์สีฟ้า) ภาพพระปรางค์สามยอด ได้พิมพ์ออกใช้ชำระหนี้ตามกฎหมาย
- * เขียนภาพสีน้ำมันหลอดแบบสโตรกที่ไม่ใช้พู่กันเป็นภาพ “สมเด็จพระนเรศวรชนช้างกับพระมหาอุปราชา” บนผืนผ้าใบ ปี พ.ศ. 2447 ม.ล. วิวัฒนชัย ชัยยันต์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ให้รางวัล 800 บาท ขอภาพเป็นของขวัญให้กับนายโอเซน เฮาร์ ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา
- * เขียนแบบหน้าบันวัดต่าง ๆ ชุม งานสถาปัตยกรรม การออกแบบงานลงลัก สลักไม้ งานปูนปั้น การเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง การออกแบบลายให้ช่างเหล็ก การทำพวงมาลา พวงหรีด และจัดกลุ่มผู้นุรักษ์ศิลปะการแทงหยวก
- * ได้รับโล่รางวัลประกาศเกียรติคุณเชิดชูเกียรติในระดับประเทศ และระดับภูมิภาคจำนวนมาก
- * ได้รับคัดเลือกเป็นบุคคลดีเด่นทางวัฒนธรรมสาขาทัศนศิลป์ประจำภาคกลางตอนล่าง 24 จังหวัด จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- * ได้รับปริญญากิตติมศักดิ์ สาขาวิชาศิลปะศาสตร์ สายศิลปกรรม และประยุกต์ศิลป์ โปรแกรมวิชาศิลปกรรมในปีการศึกษา 2537 จากสถาบันราชภัฏเพชรบุรี
- * ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เหรียญรัตนาภรณ์ ในงานพระราชพิธีถวายช้างเผือกที่จังหวัดเพชรบุรี
- * ได้รับรางวัลบุคคลผู้ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม จากมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ครั้งที่ 10
- * พ่อดีเด่นแห่งชาติ

นายพิษณุ สุขุทธิ

เกิด ๒๑ ธันวาคม ๒๔๙๙

จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปทุมวัน

ปัจจุบันรับราชการครูโรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี

เป็นผู้มีผลงานอนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น (กรมศิลปากร)

นายพิษณุ สุสุทธิ

วันเดือนปีเกิด	เกิดวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2499
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	21 หมู่ 4 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	รับราชการครู อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติการศึกษา

ป. 1 – ป. 7	โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดแก่นเหล็ก) อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
มศ. 1 - มศ. 5	โรงเรียนพรหมานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
ปริญญาตรี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2522	รับราชการครู โรงเรียนพรหมานุสรณ์ สอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
-----------	---

การเรียนรู้ศิลปปะการแทงหยวก

เรียนรู้ศิลปปะการแทงหยวกจากพ่อประสม สุสุทธิ และเรียนรู้จากญาติซึ่งเป็นคณะช่างแทงหยวก การเรียนรู้โดยการสังเกต จดจำ เป็นลูกมือ ฝึกฝน และลงมือปฏิบัติจริง ได้รับคำแนะนำจากช่างแทงหยวกมาตั้งแต่ชั้นประถมเป็นต้นมา

ผลงาน

- * ผู้ส่งเสริมอนุรักษ์มรดกไทย ปี พ.ศ. 2545 ด้านศิลปปะการแทงหยวก
- * ได้จัดทำสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ (Power point) เกี่ยวกับลายพื้นฐานของการแทงหยวก
- * วิทยากรพิเศษด้านศิลปปะการแทงหยวก

นายวิริยะ สุธุทธิ

เกิด ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๓

จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ปัจจุบันเป็นครูโรงเรียนเอกชนที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟเพชรบุรี

เป็นผู้มีผลงานอนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น (กรมศิลปากร)

นายวิริยะ สุสุทธิ

วันเดือนปีเกิด	เกิดวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2513
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	21/2 หมู่ 4 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครูโรงเรียนเอกชน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเซนต์โยเซฟ จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติการศึกษา

อนุบาล	โรงเรียนคงคาราม
ป. 1 – ป. 6	โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดแก่นเหล็ก) อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
ม. 1 – ม. 3	โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี
ป.ว.ช.	วิทยาลัยเทคนิค เพชรบุรี (แผนกช่างไฟฟ้า)
ปริญญาตรี	วิทยาลัยครูเพชรบุรี (สาขาศิลปกรรม)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2536	ครู โรงเรียนเซนต์โยเซฟเพชรบุรี
	หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ
	สอนวิชาศิลปะ ชั้นประถมและชั้นมัธยม

การเรียนรู้ศิลปะการแทงหยวก

เรียนรู้ศิลปะการแทงหยวกจากพ่อประสม สุสุทธิ และเรียนรู้จากญาติซึ่งเป็นคณะช่างแทงหยวก การเรียนรู้โดยการสังเกต จดจำ เป็นลูกมือ ฝึกฝน และลงมือปฏิบัติจริง ได้รับคำแนะนำจากช่างแทงหยวกมาตั้งแต่ชั้นประถมเป็นต้นมา

ผลงาน

- * ผู้ส่งเสริมอนุรักษ์มรดกไทย ปี พ.ศ. 2545 ด้านศิลปะการแทงหยวก
- * ได้จัดทำสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ (Power point) เกี่ยวกับลายพื้นฐานของการแทงหยวก
- * วิทยากรพิเศษด้านศิลปะการแทงหยวก
- * จัดทำสาระหลักสูตรการเรียนรู้ศิลปะการแทงหยวก
- * ครูดีเด่น ครูสภา อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
- * ครูต้นแบบ

นางสาลี แสนสุด

เกิด ๓ มิถุนายน ๒๔๘๐

จบการศึกษา ปพช. เพาะช่าง กรุงเทพมหานคร

ปัจจุบันเป็นแม่บ้าน

นางสาวลี แสนสุด

วันเดือนปีเกิด	เกิดวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2480
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	10/4 หมู่ 4 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ข้าราชการบำนาญ

ประวัติการศึกษา

ป. 1 — ป. 4	โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ จังหวัดเพชรบุรี
ม. 1 — ม. 6	โรงเรียนสตรีเพชรบุรีเบญจมเทพอุทิศ
ป.ป.ช.	ประโยคประถมศึกษาช่าง โรงเรียนเพาะช่าง กรุงเทพฯ

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2501	ครู โรงเรียนปริยัติรังสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2505	ประกอบธุรกิจส่วนตัว
พ.ศ. 2507	รับราชการครู โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดแก่นเหล็ก)
พ.ศ. 2533	รับราชการครู โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัด เพชรบุรี

การเรียนรู้การแกะสลักเครื่องสดประกอบหยวก

เรียนรู้และฝึกฝนจากคนในครอบครัว จากพี่ ๆ และฝึกด้วยตนเอง ศึกษาจากเอกสาร ตำรา การแกะสลักเครื่องสด

ผลงาน

- * วิทยากรพิเศษด้านการแกะสลักเครื่องสดประกอบหยวก ตามสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ
- * วิทยากรลูกเสือโรงเรียนและลูกเสือชาวบ้านในพระราชินูปถัมภ์

นายเลียม เครือนาค

ปัจจุบัน อายุ 79 ปี

อาชีพช่างตัดผม และรับจ้างทั่วไป

บ้านสามะโรง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

เป็นผู้มีผลงานอนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น (กรรมศิลป์ปากร)

นายเลี่ยม เครือนาค

วันเดือนปีเกิด	เกิดวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2472
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	68/1 หมู่ 1 ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
อาชีพ	รับจ้างทั่วไป
สถานภาพ	สมรส กับ นางเจริญ เครือนาค

ประวัติการศึกษา

จบการช่างเพชรบุรี

การเรียนรู้ศิลปะการแทงหยวก

เรียนรู้จากวัดตั้งแต่เด็ก โดยมีพระอาจารย์คือพระครูวัชรโสภณ เจ้าอาวาสวัดพระรูป (อาจารย์ช่าง ช่างไม้ ช่างหยวก และศิลปะลายไทย) เมื่อเรียนจบหลักสูตร พระครูวัชรโสภณส่งให้ไปเรียนต่อกับอาจารย์เป่า วัดพระทรง อาจารย์เป่าได้ทำพิธีครอบครูให้ จึงถือว่าอาจารย์เป่าเป็นครูใหญ่ เมื่อก่อนมีงานศพเยอะจึงเรียนรู้ศิลปะการแทงหยวกจากประสบการณ์ตรง ได้ฝึกฝนทักษะและมีมือบ่อยครั้งจนเกิดความชำนาญ

ผลงาน

- * ผู้ส่งเสริมอนุรักษ์มรดกไทย ปี พ.ศ. 2545 ด้านศิลปะการแทงหยวก
- * วิทยากรพิเศษด้านศิลปะการแทงหยวก
- * ช่อฟ้า ใบระกา วัดพระรูป (ทำด้วยตัวเองสมัยที่นายเลี่ยมบวชเป็นพระที่วัดพระรูป)

ภาคผนวก ข
อุปกรณ์และการแทงหยวก

มีดแทงหยวกและมีดแรลลาย

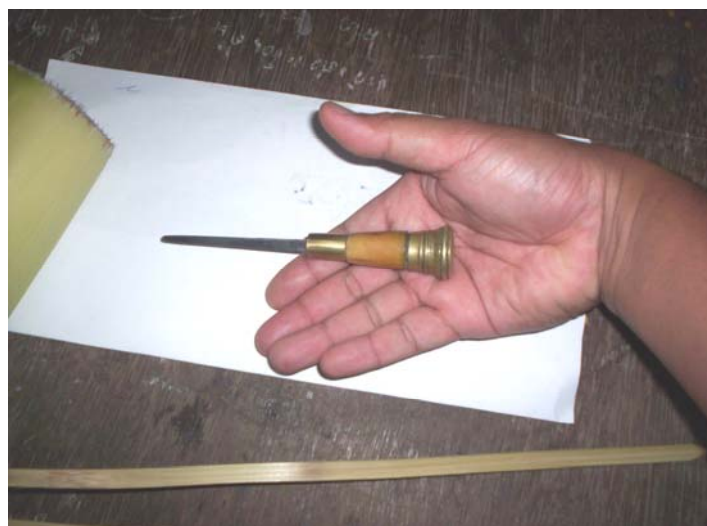

วัสดุที่ใช้สำหรับแกะสลักเครื่องสด

ช่างประสม สุธุทธิ กำลังชี้ให้ดูต้นกล้วยตานีที่ใช้ในการแทงหยวก

มีดแทงหยวกแบบต่างๆ และ วิธีการจับมีดที่ถูกต้อง

โต๊ะเครื่องไหว้บูชาครู

ขั้นตอนการลอกกานกล้วยและการประกบกาน

๒
ขั้นตอนการแทงหยวก

การแกะสลักเครื่องสด

การแกะมะละกอบเป็นดอกกุหลาบ โดย ช่างพนอ สุสุทธิ

การแกะร่องลายที่แทงหยวกและการเรลายด้วยปากกาเคมี

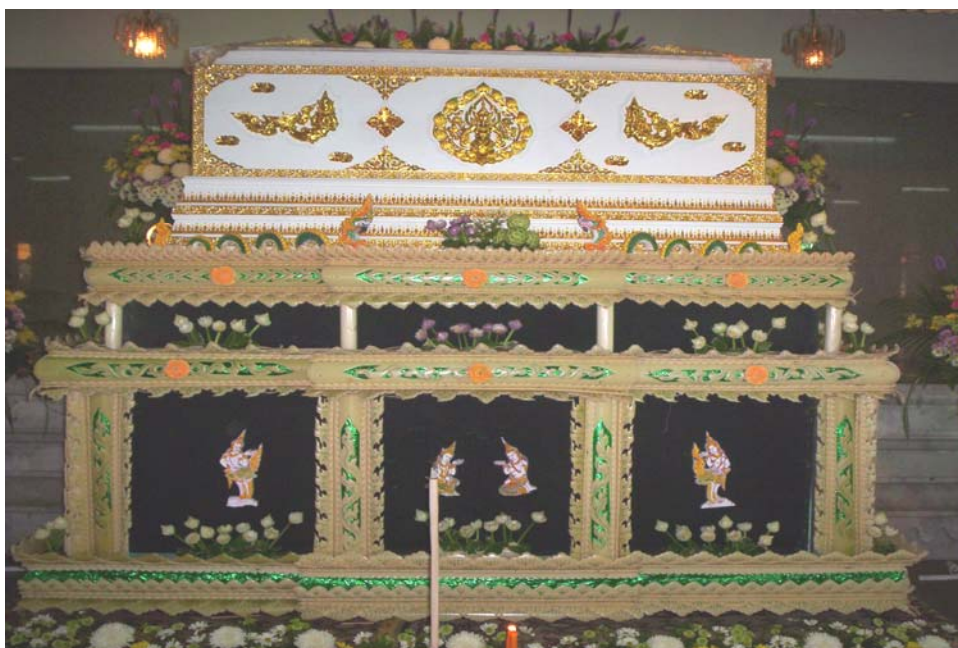
การประกอบแผงหยวกเข้ากับเชิงตะกอนแบบลูกหีบ

รูปด้านหน้าการประกอบแผงหยวกเข้ากับเชิงตะกอนแบบลูกหีบ

การประกอบแผงหยวกเข้ากับเชิงตะกอนแบบมีลูกหีบ (โลงศพ)

การนำงานแทงหยวกปรับประยุกต์ใช้เป็นกรอบรูป

แบบพระจิตกาธานภายในพระเมรุมาศงานถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ฯ ซึ่งคณะช่างแท่งหยวกจังหวัดเพชรบุรี นำโดยนายประสม สุธงษิณี ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าให้เข้าถวายการแท่งหยวกตกแต่งพระจิตกาธาน เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๓๙ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ช่างแทงหยวก

1. ประวัติช่างโดยทั่วไป
2. เรียนรู้งานศิลปะการแทงหยวกมาจากใคร / มีการเรียนรู้อย่างไร
3. มีการเรียนรู้ด้านเทคนิคเพิ่มเติมหรือไม่ / อย่างไร
4. การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกให้กับผู้อื่น มีการเรียนการสอน การถ่ายทอดอย่างไร
5. วิธีการทำงานของช่างแทงหยวก มีขั้นตอนและวิธีการทำงานอย่างไร
6. อารมณ์กับการทำงานเป็นช่างแทงหยวกเกี่ยวข้องกันอย่างไร
7. การแทงหยวกแต่ละที่มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
8. หากมีการเทียบหลักสูตร เทียบเนื้อหาหลักสูตรศิลปะการแทงหยวก ช่างมีความคิดเห็นอย่างไร และจะมี ส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรอย่างไร
9. หน่วยงานใดที่ควรมาสนับสนุนในการส่งเสริมงานศิลปะการแทงหยวกหรือการศึกษาเกี่ยวข้องอย่างไร
10. ความพึงพอใจกับผลงานปัจจุบัน (คุณภาพของงาน)
11. เด็กรุ่นใหม่เห็นคุณค่าของงานศิลปะการแทงหยวกมากน้อยเพียงใด
12. การคำนวณราคา / การรับงาน
13. แนวทางการแก้ไขปัญหาการทำงานเมื่อประสบปัญหาในแต่ละกรณี

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับการส่งเสริม การอนุรักษ์สืบทอด ด้านศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ท่านคิดว่า ควรมีการส่งเสริมศิลปะการแทงหยวก ในด้านใด และมีการอนุรักษ์สืบทอดด้วยวิธีการใดบ้าง

[illegible]

3. ท่านคิดว่า ศิลปะการแทงหยวก มีส่วนในการพัฒนาสังคมในด้านใดบ้าง

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

4. ท่านคิดว่า ควรมีการประยุกต์ศิลปการแทงหยวกหรือไม่ เพราะเหตุใด และถ้ามีการประยุกต์ ควรประยุกต์ในทิศทางใด

[illegible]

5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการนำศิลปะการแทงหยวกมาจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัตถศึกษา เช่น กิจกรรมการเรียนรู้การแทงหยวกสำเร็จรูป กิจกรรมการแทงหยวกประยุกต์เพื่อประกอบอาชีพ

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางดวงจันทร์ สุสุทธิ
วันเดือนปีเกิด	11 มีนาคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	21/2 หมู่ 4 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครูโรงเรียนเอกชน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเซนต์โยเซฟเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2531	ประถมศึกษา จากโรงเรียนมารดาวนารักษ์ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนมารีย์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2547	ปริญญาตรี (ค.บ.) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2551	กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ